

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd

Regional tendensrapport 2018

En konstnärspolitisk analys av regionala kulturplaner i Sverige som gäller perioden 2019–2021/22

KLYS regionala tendensrapport 2018

En konstnärspolitisk analys av regionala kulturplaner i Sverige som gäller perioden 2019–2021/22

Inom ramen för vårt regionala samverkansarbete har KLYS under 2018 lämnat remissyttranden över de åtta (8) regionala kulturplaner som remitterades under året och som börjar gälla från 1 januari 2019. Sju av planerna är 4-åriga och gäller till och med den 31 december 2022. En är 3-årig och gäller till och med den 31 december 2021. Regionerna/landstingen listas genomgående i bokstavsordning i denna rapport, som baseras på analyser av följande dokument:

- **Regional kultur- och bildningsplan 2019-2022 Dalarna** (Dnr: LD17/03997) (beslutad 2018-11-20)
- **Regional kulturplan Gävleborg 2019-2021 – När konstens och kulturens egenvärde möter samhällsutveckling** (Dnr RS 2018/1591, KKN 2017/313) (beslutad 2018-10-24)
- **Kulturplan 2019-2022 Region Jämtland Härjedalen** (Dnr: RUN/363/2017) (beslutad nov-2018)
- **Kultur att växa i – Kulturplan Kalmar län 2022** (Dnr: KN180015) (beslutad 2018-05-09)
- **Kulturplan Sörmland 2019-2022** (Dnr: KN-KUS18-0048) (beslutad 2018-10-25)
- **Regional kulturplan för Västmanland 2019-2022** (Dnr: RV180359) (slutversion 2018-04-23)
- **Kulturplan Västernorrland 2019-2022** (Dnr: 17RS3437) (beslutad 2018-11-28)
- **Kultur i en nyskapande kunskapsregion – Region Uppsalas kulturplan 2019-2022** (Dnr: KOB2016-0163) (beslutad 2018-03-26)

Denna rapport är en översiktlig sammanställning och analys, som utgår från både KLYS remissyttranden över kulturplanerna och de färdigremitterade, politiskt beslutade slutversionerna av planerna. Utgångspunkten för vår analys är KLYS kultur- och konstnärspolitiska kärnfrågor; bl a professionella kulturskapares villkor, avtal och ersättningsnivåer, det regionala samrådsarbetet med professionella kulturskapare och förutsättningarna för regionernas kulturella infrastruktur.

I vår läsning av kulturplanerna har vi främst tittat på de konstnärliga verksamhetsområden som KLYS medlemsorganisationer verkar inom, dvs. ord, ton, bild/form och scen/film. Planernas avsnitt om bl a hemslöjd, kulturarv/kulturmiljö, arkivverksamhet och biblioteksverksamhet har enbart lästs kursivt och är sekundära områden i vårt analysarbete i denna rapport.

Varje fråga i denna rapport sammanfattas med en beskrivning av de tendenser vi kan avläsa i de aktuella kulturplanerna i relation till varandra, och även till tidigare års kulturplaner från andra regioner/landsting. Rapporten är gjord av KLYS regionalpolitiska sekreterare i samarbete med KLYS verksamhetsledare Ulrica Källén och företrädare för KLYS medlemsorganisationer.

Stockholm den 20 december 2018

Carl Liungman,
regionalpolitisk sekreterare, KLYS

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Sveriges Läromedelsförfattares Förbund, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Svenska Musikerförbundet, Symf, Teaterförbundet för scen och film, Svenska Regissörsföreningen, Oberoende Filmares Förbund, Unionen, fackklubben vid SR, SVT och UR

Alströmergatan 12, 7 tr, 112 47 Stockholm, +46 (0) 702621938 (reg.pol.sekr.), klys@klys.se, www.klys.se

Innehåll

1 Generella utgångspunkter och kulturplanens upplägg – sidan 3

- 1.1 Innehåll och upplägg: Följer kulturplanen verksamhetsområdena i kultursamverkansmodellens förordning? Är alla konstområden med i planen?
- 1.2 Hur relaterar kulturplanen till regional utveckling och regionens/landstingets utvecklingsplan?
- 1.3 Är kulturpolitiska begrepp och definitioner konsekvent använda i planen? Redogör regionen/landstinget för begrepp som *professionell kulturskapare*, *konstnärspolitik* och *kulturell mångfald*? Andra begrepp?

2 Regionens/landstingets samråd med professionella kulturskapare – sidan 14

- 2.1 Hur följer regionen/landstinget förordningen om att samråda med det professionella kulturlivet?
- 2.2 Hur beskriver kulturplanen samrådsarbetet med de professionella kulturskaparna?

3 Regionens/landstingets kulturpolitiska utgångspunkter och mål – sidan 17

- 3.1 Hur relaterar regionens/landstingets kulturpolitiska mål och prioriteringar till professionella kulturskapare?
- 3.2 Vad sägs i kulturplanen om kulturens och konstens egenvärde samt om konstnärlig kvalitet och förnyelse?
- 3.3 Hur arbetar regionen/landstinget med principen om armlängds avstånd?

4 Regionens/landstingets konstnärspolitik – sidan 25

- 4.1 Har kulturplanen ett specifikt avsnitt om professionella kulturskapares villkor?
- 4.2 Beskriver regionen/landstinget en särskild regional konstnärspolitik? Exempel på konstnärspolitiska insatser för yrkesverksamma kulturskapare?
- 4.3 Finns det målsättningar och konkreta skrivningar om att följa avtal och ersättningsnivåer för kulturskapare? Nämns upphovsrätten i planen?
- 4.4 Hur beskriver regionen/landstinget förhållandet mellan professionella kulturskapare, det ideella kulturlivet och amatörkulturen? Hur ser balansen ut mellan satsningar på de olika områdena?

5 Regionens/landstingets kulturella infrastruktur – sidan 33

- 5.1 Lyfts satsningar på konkret kulturell infrastruktur för de professionella kulturskaparna? Finns det specifika skrivningar om digitalisering, mötesplatser, konstnårsresidens etc.?
- 5.2 Lyfts särskilda insatser för egenföretagande inom kultur – regionala KKN-satsningar?
- 5.3 Lyfts samarbeten med andra regioner och landsting? Konkreta exempel på interregional verksamhet som gagnar kulturskapare i länet?
- 5.4 Lyfts regionala satsningar på nationella och internationella samarbeten som gagnar kulturskapare i länet?

6 Sammanfattning – sidan 41

- 6.1 Har regionen/landstinget tagit till sig av KLYS remissyttrande? Några exempel?
- 6.2 Vilket är helhetsintrycket och vad sticker ut i den här kulturplanen?

1 Generella utgångspunkter och kulturplanens upplägg

	<p>1.1 Innehåll och upplägg: Följer kulturplanen verksamhetsområdena i kultursamverkansmodellens förordning¹? Är alla konstområden med i planen?</p>
<p>DALARNA</p>	<p>Landstinget Dalarna är hittills ensamt bland landets regioner med att kalla sin plan för <i>kultur- och bildningsplan</i>. Planen är jämförelsevis kort. Dispositionen sticker ut något jämfört med normen för regionala kulturplaner. Vi efterlyste i vårt remissyttrande fler underrubriker i innehållsförteckningen, vilket blev fallet i slutversionen av planen.</p> <p>I planen talas det både om ”övergripande utvecklingsområden”, och ”utvecklingsmöjligheter” inom områden, samt vad landstinget ”vill” göra under planperioden. Vi finner det bitvis otydligt kring olika sakområden och verksamhetsnivåer; vad som är visionärt, verksamhetsbeskrivande och nya konkreta insatser som avses göras under planperioden.</p> <p>Alla förordningens konstområden finns med. Kulturplanen lyfter även <i>spelkultur</i>² och har som särskilt utvecklingsområde för planperioden att utreda spelkulturen som ett nytt möjligt regionalt verksamhetsområde. I planen nämns även <i>nycirkus</i>, <i>arkitektur</i> och <i>design</i> utöver de konstområden som ingår i förordningen. Landstingets ambition är att etablera <i>arkitektur</i>, <i>form och design</i> som ett särskilt regionalt verksamhetsområde. Skrivningar om <i>dramatik</i> saknas, men dramatikeryrket nämns i litteraturavsnittet. <i>Litteraturen som konstform</i> lyfts i ett separat avsnitt vid sidan av bibliotek och läsfrämjande.</p>
<p>GÄVLEBORG</p>	<p>Gävleborgs kulturplan både följer och avviker från normen för regionala kulturplaner i upplägg och innehåll. Innehållsförteckningen är diger. Dokumentet ger ett ambitiöst intryck och är förhållandevis omfattande i omfång och har flera längre bilagor. Något som sticker ut jämfört med andra kulturplaner är att regionen framhäver EU-perspektiv på kulturpolitiken.</p> <p>Vi uppfattar dispositionen som aningen ologiskt uppställd; bl a i redogörelserna för de fyra utvecklingsområdena. Avsnitten om kulturella och kreativa näringar (KKN), samt interregionala, nationella och internationella perspektiv, bör enligt vårt sätt att se det inte enbart sorteras under ”Hållbar attraktivitet”. Mycket som gäller KKN kan ju kopplas till planens utvecklingsområde 1, som handlar om det professionella kulturlivet och de yrkesverksamma kulturskaparna. Interregionala perspektiv m m kan kopplas till bl a planens utvecklingsområde 2 om tillgången till konst och kultur.</p> <p>Planen är bitvis otydlig kring vad som är visioner, verksamhetsbeskrivningar och nya konkreta insatser under planperioden. I avsnitten om verksamhetsområdena är det inte alltid självklart vad som är mål, planerade insatser och prioriteringar för planperioden.</p> <p>Alla förordningens konstområden finns med. Kulturplanen saknar, vad vi kan se, skrivningar om konstområden som inte står i förordningen. Dock nämner planen bl a <i>design</i>, <i>nycirkus</i>, <i>spelkultur</i> och <i>lajv</i>. Skrivningar om <i>dramatik</i> saknas, men dramatikeryrket nämns i litteraturavsnittet. <i>Litteraturen som konstform</i> lyfts i ett separat avsnitt vid sidan av bibliotek och läsfrämjande.</p> <p>Gävleborg är för övrigt den enda region som har <i>crossmedia</i>³ som ett eget verksamhetsområde i sin kulturplan.</p>

¹ I § 8 i *Förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet* står det att landstinget ska ansvara för att främja en god tillgång för länets invånare till: 1. professionell teater-, dans- och musikverksamhet, 2. Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete, 3. biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet, 4. Professionell bild- och formverksamhet, 5. regional enskild arkivverksamhet, 6. filmkulturell verksamhet, och 7. främjande av hemslöjd.

² *Spelkultur* i detta sammanhang omfattar traditionella bordsspel, dator- och tv-spel, levande spel (lajv och rollspel) eller östasiatisk popkultur, fantastik och cosplay. Spelkulturen är kopplad till många traditionella kulturuttryck. Många är verksamma i föreningsform där deltagarna interagerar och är medskapare. Interaktiva och digitala spel är en särskild näring under stark utveckling, ofta med koppling till filmområdet.

³ Precis som ordet enkelt översatt antyder är *crossmedia* en korsning av medier; en produkt av flera medier på samma gång, t ex musik och spel, för att skapa en unik helhet som de enskilt inte hade möjlighet till annars. Inom crossmedia står berättelsen i centrum och formen för berättelsen kommer i nästa steg. Det är vanligt att använda digitala redskap för att koppla samman olika konstnärliga uttryck till ett slags blandformer, och för att involvera deltagarna i att påverka det slutgiltiga resultatet.

<p>JÄMTLAND HÄRJEDALEN</p>	<p>Region Jämtland Härjedalen sticker ut positivt med att både tydligt i förordet och i särskilda avsnitt i sin kulturplan framhäva bl a kvalitet, konstens egenvärde, de professionella kulturskaparna och förutsättningarna att vara yrkesverksam inom kultur och konst.</p> <p>Planen är dock relativt kort och bitvis aningen för kortfattad kring vissa sakfrågor. Planens upplägg skiljer sig en del från normen. Den har en tydligt numrerad innehållsförteckning, som vid första anblicken framstår som översiktlig för läsaren. Emellertid finner vi efter några genomläsningar att planens disposition är svårgreppbar när det gäller att utläsa hur regionen konkret ska ta sig an mål, insatsområden och utvecklingsområden.</p> <p>Det är bra att planens avsnitt om utvecklingsområden tydligt listar punkter som regionen ska förverkliga under planperioden. Men det blir oklart hur dessa utvecklingsområden hänger ihop med prioriteringar, mål och insatsområden som redovisas i andra avsnitt i planen. Det blir som att saker påtalas flera gånger på skilda sätt och i olika sammanhang i kulturplanen. Det är inte helt lätt att bilda sig en helhetsuppfattning av respektive verksamhetsområde i planen.</p> <p>Kulturplanen beskriver relativt utförligt kulturpolitikens kopplingar till olika politiska och administrativa nivåer, och till vissa andra politikområden, samt hur kulturplanen förhåller sig till andra regionala strategier och planer.</p> <p>Alla förordningens konstområden finns med i Region Jämtland Härjedalens kulturplan. Av områden utanför förordningen lyfter regionen specifikt fram <i>designområdet</i>. Även <i>nyskriven dramatik</i> och <i>nycirkus</i> nämns i planen.</p>
<p>KALMAR LÄN</p>	<p>Kalmar läns landstings kulturplan är ett omfattande dokument med en detaljerad innehållsförteckning. Vi finner planen ambitiöst och pedagogiskt skriven med en rad fördjupningar kring kulturbegreppet och kulturens relation till andra samhälls- och politikområden. Bitvis är texten dock något svävande och generaliserande kring kultur. Delar av planen blir mer av en allmänt hållen redogörelse för kulturbegreppet och kulturens plats i samhället än en kulturpolitiskt målinriktad kulturplan.</p> <p>Planens upplägg ger ett något spretigt intryck när det gäller hur landstinget sorterar de olika aspekterna på kulturpolitiken, hur planen relaterar till den regionala utvecklingsstrategin i stort, och hur planen tagits fram och ska följas upp. Det blir övergripande sett något oklart kring vad som är nulägesbeskrivningar, vad som är visioner och vad landstinget planerar att göra i praktiken under planperioden.</p> <p>I avsnitten om verksamhetsområdena listas tydligt planerade insatser, mål och prioriteringar för planperioden. Men vi noterar att målen är många och prioriteringarna totalt sett rätt få, och att mål och prioriteringar ofta handlar om skilda sakfrågor. En del föreslagna områdesinsatser kunde kanske listas som mål, och vissa prioriteringar kunde lyfta somliga mål för att klargöra ordning och prioriteringar i satsningarna för planperioden.</p> <p>Alla förordningens konstområden finns med i Kalmar läns kulturplan. Av områden utanför förordningen lyfter landstinget fram <i>nyskriven dramatik</i>, samt nämner specifikt <i>designers</i> och <i>design</i> i planen.</p>
<p>SÖRMLAND</p>	<p>Sörmlands kulturplan följer i stora drag normen för många av landets regionala kulturplaner idag. Innehållsförteckningen är omfattande och detaljerad. Nuvarande upplägg uppfattar vi dock som något ologiskt i det att en del skrivningar om regional utveckling för logikens skull borde ha lagts i början av planen ihop med de kulturpolitiska utgångspunkterna och övergripande strukturfrågor för landstingets förutsättningar och regionala styrning.</p> <p>Landstinget hänvisar till att kulturplanen som dokument främst är kulturpolitiskt och ska utvecklas periodiskt, och att planen kompletteras med årliga aktivitetsplaner under planperioden. Detta har vi inga synpunkter på, men vi vill hävda att denna kulturplan ändå borde tydliggöra bättre hur regionala kulturpolitiska mål, prioriteringar, utvecklingsområden om konkreta insatser förhåller sig till varandra. Det finns också en del obalans i proportionerna mellan hur konstområdena beskrivs och analyseras. Vi noterar att <i>litteraturen</i> får väsentligt mindre utrymme än övriga områden.</p> <p>Alla förordningens konstområden finns med i Sörmlands kulturplan. Av områden utanför förordningen nämns <i>dramatikeryrket</i> och <i>nyskriven dramatik</i>. <i>Unga kulturyttringar</i> lyfts fram i ett särskilt avsnitt, med fokus på bl a <i>graffiti</i> och <i>dataspel</i>.</p>

<p>VÄSTMANLAND</p>	<p>Region Västmanlands kulturplan är som helhet jämförelsevis kort, och i många sakfrågor är skrivningarna påfallande korthuggna. Innehållsförteckningen är tydlig men kunde haft fler hänvisningar till underrubriker i huvudavsnitten. Upplägget i stort är bra och gör det relativt lätt för läsaren att orientera sig i dokumentet.</p> <p>Det är dock brokigt i planen hur regionen presenterar sina mål, satsningar och prioriteringar för kommande planperiod. I avsnitten om konstområdena listar regionen sina planerade insatser som s k utvecklingsområden. I övriga avsnitt står förslag på insatser utmärkta med piltecken, vilket vi uppfattar som aningen otydligt. Planen hade tjänat på ett formmässigt samlat tydliggörande av alla föreslagna insatser, så att det blir klarare för läsaren kring vad som är långsiktigare visioner och vad som är konkreta förslag för planperioden.</p> <p>Planen behandlar regionens kulturliv i stort, och har utelämnat specifika redogörelser för varje kommun och respektive kulturella verksamheter där. Kommunala perspektiv och samverkan mellan region och kommuner lyfts bara kortfattat och mindre än i många andra regioners kulturplaner. Avsnittet om kommunsamverkan är bra men kunde utvecklats något.</p> <p>Alla förordningens konstområden finns med i Västmanlands kulturplan. Av områden utanför förordningen nämns <i>dramatikeryrket</i> i litteraturavsnittet. <i>Dramatiken</i> nämns dock inte i scenkonstavsnittet. Vi noterar och ser positivt på att planen har ett eget avsnitt om <i>spelkultur</i>, och att <i>nycirkus</i> lyfts i scenkonstavsnittet. <i>Litteraturen som konstform</i> lyfts i ett separat avsnitt vid sidan av bibliotek och läsfrämjande.</p>
<p>VÄSTER-NORRLAND</p>	<p>Region Västernorrlands kulturplan har en gedigen och detaljerad innehållsförteckning, men efter några genomläsningar framstår planen som något obalanserad i strukturen. Scenkonsten får i våra ögon ett oproportionerligt stort utrymme i planen på bekostnad av de övriga konstområdena. Vi välkomnar såklart dessa utförliga beskrivningar av scenkonstområdet, men det vore önskvärt att även övriga konstområden, som t ex litteraturen, värdesätts i lika hög grad i regionens kulturpolitik.</p> <p>Vi tycker även att planen gör det svårt att bilda sig en helhetsuppfattning kring frågor som kulturpolitikens kopplingar till andra politikområden och hur kulturplanen förhåller sig till andra regionala strategier och planer i Västernorrland.</p> <p>Det blir bitvis otydligt i planen kring olika sakområden och verksamhetsnivåer; vad som är visionärt, vad som är verksamhetsbeskrivande och vilka nya konkreta insatser som avses göras under planperioden; vem som ska implementera dem, och hur. I avsnitten om de konstnärliga verksamhetsområdena finns underrubrikerna "Utmaningar", "Möjligheter" och "Utvecklingsområden", vilket ger läsaren en snabb överblick över förutsättningar och vad som planeras göras under planperioden. Emellertid finner vi även här en rad inkonsekvenser kring detta upplägg i de olika avsnitten. Användningen av de tre nämnda underrubrikerna varierar i olika avsnitt i planen. Rubrikstrukturen borde vara konsekvent genom hela dokumentet.</p> <p>Alla förordningens konstområden finns med i Västernorrlands kulturplan. <i>Designområdet</i> lyfts fram specifikt.</p>
<p>UPPSALA LÄN</p>	<p>Region Uppsalas kulturplan är ett omfattande och ambitiöst dokument med en disposition som till sitt upplägg sticker ut från normen för regionala kulturplaner. Innehållsförteckningen är diger och detaljerad. Även om planens tre utvecklingsområden/mål är relevanta och välbalanserade vill vi anmärka på att en sådan ramuppdelning av dokumentet (konstpolitik, kulturpolitik och kulturplanering) gör det ganska svårorienterat för läsaren, då olika kultur- och konstnärspolitiska perspektiv är sammanflätade och på flera vis kan tangera samtliga områden. Vi ser emellertid mycket positivt på att regionen genom planens samtliga avsnitt med tydlighet formulerar sina mål, satsningar och prioriteringar för kommande planperiod.</p> <p>Planen är mer konstnärspolitiskt fokuserad än flera andra regioners kulturplaner och lyfter särskilt fram att främja konstarnas utveckling, professionella kulturskapares villkor och konstnärlig kvalitet.</p> <p>Planen behandlar regionens kulturliv i stort, men utelämnar specifika redogörelser för varje kommun och respektive kulturella verksamheter där. Kommunala perspektiv och samverkan mellan region och kommuner lyfts bara kortfattat och mindre än i många andra regioners kulturplaner. Avsnittet om kommunsamverkan kunde ha utvecklats ytterligare.</p>

	<p>Alla förordningens konstområden finns med i Uppsala läns kulturplan. Av områden utanför förordningen nämns <i>dramatikeryrket</i> i litteraturavsnittet. <i>Dramatiken</i> nämns dock inte i scenkonstavsnittet. <i>Nycirkus</i> nämns i en bisats. <i>Litteraturen som konstform</i> lyfts i ett separat avsnitt vid sidan av bibliotek och läsfrämjande.</p>
<p>TENDENSER FRÅGA 1.1</p>	<p>Kulturplanerna tycks mer än tidigare år skilja sig åt i omfattning, upplägg och innehåll. Några planer är relativt korta och även i sak korthuggna i formuleringarna, medan några planer är långa och ordrika. Ramverket i planerna följer normen för kulturplaner, med vissa undantag; bl a Uppsalas plan. Vissa planer sticker formmässigt ut mer än andra, som att de går sin egen väg med sitt dokument. I några planer är strukturen bitvis oklar kring mål, prioriteringar och vad som är visioner respektive konkreta insatser för planperioden. Dalarnas plan fortsätter vara den enda regionala kulturplan i landet som benämns <i>kultur- och bildningsplan</i>.</p> <p>Kommunernas verksamheter och samverkan mellan region och kommuner synliggörs mer i planerna än förr. Det påtalas oftare i regionala planer att kommuner har egna kommunala kulturplaner.</p> <p>Samtliga åtta planer följer kultursamverkansmodellens förordnings innehåll (se not 1, sid 3) och har konkret tagit med alla konstområden, om än med vissa variationer av rubrikerna. Det råder dock relativt stora olikheter mellan kulturplanerna när det gäller verksamhets- och konstområdena som belyses, och vilket utrymme de olika områdena ges. <i>Litteraturen</i> får överlag fortfarande mindre utrymme än andra konstområden, men i hälften av de åtta planerna (Dalarna, Gävleborg, Västmanland, Uppsala) ser vi tendensen, som märkts de senaste åren, att <i>litteratur som konstform</i> respektive <i>litteraturfrämjande</i> ges separata avsnitt och längre redogörelser än i övriga planer.</p> <p><i>Scenkonsten</i> får i vissa planer anmärkningsvärt mycket större utrymme än andra områden. Området <i>dramatik</i> nämns förvånansvärt sällan i planerna, medan t ex <i>nycirkus</i> förekommer ganska ofta.</p> <p>Att <i>bild- och formområdet</i> infördes i förordningen från och med 2018 påtalas särskilt i en del planer⁴. <i>Designområdet</i> lyfts specifikt fram som ett område för särskilda insatser i några planer (Dalarna, Jämtland/Härjedalen, Västernorrland). Även <i>arkitektur</i> nämns specifikt i en del planer (bl a Dalarna).</p> <p>Flera planer lyfter det som Sörmland i sin plan kallar <i>unga kulturyttringar</i>, så som <i>nycirkus</i>, <i>dataspel</i>, <i>graffiti</i> och <i>crossmedia</i> (se not 3, sid 3). Dalarna talar om att utreda <i>spelkultur</i> (se not 2, sid 3) som formellt verksamhetsområde. Gävleborg är första region (någonsin?) att lyfta området <i>crossmedia</i>.</p>

⁴ 2018 implementerades en konstnärspolitiskt viktig förändring i kultursamverkansmodellens förordning; bild- och formområdet blev ett formellt verksamhetsområde som kan få stöd för att utvecklas regionalt inom ramen för modellen. Jfr not 1.

	1.2 Hur relaterar kulturplanen till regional utveckling och regionens/landstingets utvecklingsplan?
DALARNA	<p>Landstinget Dalarnas kultur- och bildningsplan utgör styrdokument för att uppnå målen i Landstingsplanen. Planen 2018 innehåller visionen "Ett jämlikt Dalarna – för friskare och tryggare liv" samt det övergripande uppdraget att kultur- och bildningsförvaltningen aktivt ska verka för en bred, tillgänglig och kvalitativ kultur- och bildningsverksamhet i hela Dalarna samt att fler människor ska nås av landstingets kultur- och bildningsverksamhet, särskilt barn och unga.</p> <p>Dalarnas kultur- och bildningsplan utgör ett underdokument till länets regionala utvecklingsstrategi, Dalastrategin – Dalarna 2020, som beskriver 13 målområden, som formar det regionala tillväxtarbetet i Dalarna fram till och med år 2020. Tre målbilder relaterar till kultur och bildning:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dalarna är en region som genom kulturens kraft driver fram ny utveckling för samhälle och näringsliv. - Dalarna är en lärande region som möter människornas, näringslivets och samhällets behov av kunskap och kompetens. - Dalarna tar vara på landsbygdens attraktionsvärden och tillväxtpotential och ser sina unika natur- och kulturmiljöer som en tillgång för både lokal och regional utveckling. <p>Dessutom är kultur och bildning viktiga verktyg för att uppnå målbilderna. Lika villkor för alla, Mångfald och tolerans, Dalarna – Sveriges bästa ungdomsregion samt Ett välkänt och respekterat miljöarbete.</p>
GÄVLEBORG	<p>I kulturplanen presenteras en översiktlig genomgång av planens koppling till Gävleborgs regionala utvecklingsstrategi (RUS) i avsnittet om regionala kulturpolitiska inriktningar. Regionen understryker att konstens och kulturens egenvärden bidrar till regional utveckling, och att den kommande processen med att ta fram den regionala utvecklingsstrategin särskilt ska beakta kulturplanen för 2019-2021. Vi finner dock att vare sig kultur, konst eller konstnärer nämns överhuvudtaget i de tre målområdena från RUS som listas i planen.</p> <p>I planens inledning påpekas det att erfarenheter från föregående kulturplan, samt dialogprocesser inför denna plan, har lett fram till att "den regionala kulturplanen måste belysa färre antal prioriteringar för att underlätta implementering". Detta har föranlett att regionen i förslaget till ny kulturplan identifierar fyra olika utvecklingsområden. Det är ett för läsaren positivt pedagogiskt grepp i planen med en tydlighet i uppdelningen i sådana områden – särskilt positivt är det faktum att de professionella kulturskaparnas villkor lyfts i planens område nr 1. Dock tangerar flera av underavsnitten inom de olika områdena varandra, och det är inte en självklar och logisk uppdelning av underavsnitten.</p>
JÄMTLAND HÄRJEDALEN	<p>Kulturplanen relaterar till Jämtland/Härjedalens regionala kulturpolitiska vision och till den regionala utvecklingsstrategin med särskilt utpekade målområden för kulturområdet.</p> <p>Regionens kulturpolitiska vision lyder: "Jämtland Härjedalen ska vara en region att längta till och växa i, där kulturen är en drivkraft för hållbar utveckling och där alla har tillgång till kulturella upplevelser och möjlighet att skapa och uttrycka sig."</p> <p>Den regionala utvecklingsstrategin "Jämtland Härjedalen 2030 - Innovativt & attraktivt" lägger fast kursen för länets strategiska utveckling de kommande åren. En av målbilderna i strategin är att Jämtland Härjedalen ska vara en ledande Europadestination inom naturbaserade upplevelser och att besöksnäringen ska generera många arbetstillfällen i kompletterande näringar. Kultur och kreativa näringar ska vara drivkrafter för såväl individens som samhällets utveckling och dessutom en viktig del i besöksnäringens tillväxt. Länet ska upplevas som en öppen plats där personer i alla åldrar kan leva och utvecklas och dit många gärna flyttar eller återvänder.</p> <p>De övergripande mål som har koppling till kulturen i den regionala utvecklingsstrategin är:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fler personer är aktiva och skapande i kulturlivet, särskilt barn och unga. - Den ideella sektorn har stärkt sin roll i kulturlivet. - Fler företag inom kulturella och kreativa sektorn stärker länets attraktionskraft.

	<p>Planens avsnitt 3 om kulturpolitiska utgångspunkter och mål lyfter professionella kulturskapares villkor (rubriken "Konstnärliga behov"). Att stärka arrangörsled och kulturscener lyfts fram som några av de övergripande kulturpolitiska prioriteringarna för planperioden.</p> <p>Bland de övergripande mål som har koppling till kulturen i den regionala utvecklingsstrategin för Jämtland Härjedalen lyfts kulturella och kreativa näringar fram.</p>
KALMAR LÄN	<p>Kalmar läns kulturplan "Kultur att växa i" styrs strategiskt av <i>FNs agenda 2030 om hållbar utveckling</i> och den regionala utvecklingsstrategin "Klimat att växa i". Utifrån målbilden för denna utvecklingsstrategi prioriterar Kalmar län fyra utvecklingsområden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Delaktighet, hälsa och välbefinnande - Kultur som utmanar och berör - God miljö för barn och unga - Kultur att växa i - Hållbar samhällsplanering - Kultur att leva i - Stärkt konkurrenskraft - Kultur att utvecklas i och att utforska <p>I avsnittet "Prioriterade mål" talas det om hur kulturen "ska fungera som en utvecklande kraft i hela länet" och om att "erbjuda en likvärdig kultur som ger alla möjligheter".</p> <p>I planen talas det om en "kulturkedja" med utbildningar, föreningar, engagerade volontärer m m, och avsnittet har en rad fina formuleringar om kulturens tillgänglighet och tilltal, men några av fundamenten för ett fungerande kulturliv; de professionella kulturskaparna, nämns inte.</p>
SÖRMLAND	<p>I kulturplanen lyfts Sörmlands regionala kulturpolitiska vision "Vision 2022": I Sörmland finns kulturen där människorna finns, skapas i möten, är en naturlig del av vardagen och speglar samhällets mångfald. Planen saknar emellertid skrivningar om Sörmlands gällande regionala utvecklingsplan (RUS) och hur kulturpolitiken och kulturplanen relaterar till denna.</p> <p>I planen påpekas det att den regionala kulturverksamheten i samverkan med alla aktörer i länet ska utforma och genomföra en kulturverksamhet som är relevant för Sörmland utifrån de nationella och regionala kulturpolitiska målen, länets samlade målbild och länets förutsättningar.</p> <p>Landstingets målbild för kulturutvecklingsarbetet i Sörmland omfattar följande punkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kultur är en nyckel till utveckling av det lokala samhället och länet liksom till individens utveckling, bildning och livskvalitet. - Kultur är en förutsättning för demokratisk medvetenhet och kritiskt tänkande. - Kulturen möter länets geografiska och kulturella utmaningar genom att bidra till gemenskap och dialog där mångfalden speglas. - Länet offentligt finansierade kulturliv präglas av tillgänglighet och alla människors lika värde. - Barns och ungas rätt till kultur prioriteras. <p>De fem punkterna genomsyras av instrumentella perspektiv på kulturen. Ingen av punkterna säger något om vare sig kulturens egenvärde, kvalitet, professionalism, konstnärlig frihet eller kulturskaparna och deras viktiga roll inom kulturen. Målbilden uttrycker i generella ordalag bl a vad kulturen är nyckel till, vad den kan bidra till, rätten till kultur och tillgänglighet till kultur.</p> <p>I planen hänvisar landstinget under varje verksamhetsområde till de nationella kulturpolitiska målen i olika grad. Mer preciserande regionala målformuleringar för varje enskilt verksamhetsområde hade varit att föredra.</p> <p>Generellt i planen noterar vi att barn och unga och kultursatsningar för denna målgrupp lyfts fram särskilt.</p>
VÄSTMANLAND	<p>Region Västmanlands kulturplan relaterar till regionens vision "Livskraft för framtiden", regionens värdegrund, regionplan för perioden 2018-2020 samt Regionalt utvecklingsprogram (RUP) för Västmanlands län 2014-2020.</p> <p>Regionplan 2018 – 2020 är uppdelad på fem målområden. I regionplanen står det att: "Kulturen är en bärande pelare i Västmanland och Region Västmanland ska skapa förutsättningar för att invånarna i hela länet ska ges tillgång till ett rikt och varierat kulturutbud. Kulturlivet är en viktig del av folkhälsoarbetet och samverkan sker med idrottsrörelsen i Västmanland."</p>

	<p>Det regionala utvecklingsprogrammet är för Västmanlands aktörer en gemensam utgångspunkt i arbetet för att skapa hållbar tillväxt och utveckling. Den visar vägen med sex särskilda insatsområden.</p> <p>I kulturplanen är det inte helt tydligt för läsaren att orientera sig i hur planen förhåller sig till ovanstående olika visioner, dokument och program.</p>
<p>VÄSTER-NORRLAND</p>	<p>Region Västernorrland lyfter i planen både kommunala, regionala, nationella och internationella kulturpolitiska perspektiv, samt hur även aktörer utanför samverkansmodellen relaterar till det kulturpolitiska arbetet inom ramen för modellen. Detta sätter regionens kulturpolitiska arbete i relation till olika nivåer i det strategiska politiska arbetet för att främja den regionala kulturutvecklingen i länet.</p> <p>Region Västernorrland antog 2011 en kulturstrategi som anger de långsiktiga målen med den regionala kulturverksamheten. Strategin är uppdelad i tre områden: "Kultur för alla", "Tillväxt och utveckling" samt "Kulturens villkor och förutsättningar".</p> <p>Kulturplanen redogör i ett avsnitt för Västernorrlands regionplan, i vilken det står "att aktiva insatser inom regional kultur kan bidra till stärkta förutsättningar för ett hållbart samhälle och en god livsmiljö. Kulturen ska vara tillgänglig för alla, ha hög kvalitet, prioritera barn och ungdom samt bidra till ökad folkhälsa och integration i länet."</p> <p>Vidare beskriver regionplanen förhållandevis utförligt länets ambitioner för professionell kultur och kulturskapares villkor (här används begreppet <i>kulturarbetare</i>): "Möten mellan olika konstformer och mellan tradition och förnyelse ska särskilt stödjas. Den regionala kulturen ska både ha verksamhet som väcker lust och är öppen för alla, samt erbjuda stöd och plattformar för fördjupning och högkvalitativ verksamhet. Västernorrland ska vara en plats dit man söker sig som kulturarbetare. Villkoren för kulturarbetare i länet ska vara goda och beredskapen för nya initiativ och idéer ska vara hög."</p>
<p>UPPSALA LÄN</p>	<p>Region Uppsalas kulturplan beskriver tydligt kopplingen till den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Vi välkomnar också de tydligt formulerade avsikterna för planperioden, och att dessa så uttalat omfattar demokratiska värderingar, de nationella kulturpolitiska målen och främjande av kulturell mångfald. Det är särskilt glädjande och viktigt att regionen slår fast yttrandefriheten och principen om en armlängds avstånd i avsikterna.</p> <p>Den regionala kulturplanen är Region Uppsalas beskrivning av insatser på kulturområdet under åren 2019–2022. Kulturplanen visar en viljeriktning för de kulturverksamheter som Region Uppsala ansvarar för eller samarbetar med på ett särskilt sätt. Främst ges plats åt dem som under perioden uppstår statlig medfinansiering av Statens kulturråd.</p> <p>Planen låter tre kulturstrategiska utvecklingsområden ta form:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ett rikt konstliv i en nyskapande kunskapsregion 2. En hög kulturell delaktighet i en region för alla 3. En attraktiv livsmiljö i en växande region <p>Rubrikerna knyter an till Region Uppsalas regionala utvecklingsstrategi (RUS) med dess tre strategiska områden. Åtagandet i RUS:en är att "utveckla en kulturregion med internationell lyskraft". I kulturplanen har kulturfrågorna utvecklats och fördjupats under vart och ett av de olika områdena. Här tydliggörs vilka satsningar och prioriteringar som Region Uppsala avser att göra på kulturområdet under de kommande fyra åren.</p>
<p>TENDENSER FRÅGA 1.2</p>	<p>Trenden liknar den som vi såg i de kulturplaner som kom på remiss förra året (2017). Regionala kulturplaner tycks på senare år överlag ha mer konkreta och detaljerade redogörelser för hur kulturplanen relaterar till den regionala utvecklingsplanen, andra strategier och övergripande målbilder. Några av kulturplanerna sätts in i långsiktiga tidsperspektiv och vissa lyfter kopplingen till FN:s agenda 2030 om hållbar utveckling.</p> <p>Det är föga förvånande att konstatera att instrumentella perspektiv här dominerar helt, och att konstnärliga perspektiv och konstnärerna i stort sett inte nämns alls i de övergripande strategiska strukturerna i vare sig region- eller kulturplanerna. Endast i Uppsalas kulturplan talas det i en punkt om "ett rikt konstliv". Någon plan lyfter särskilt kulturens roll för näringslivet utveckling, och den ideella sektorns betydelse för kulturlivet.</p>

	<p>1.3 Är kulturpolitiska begrepp och definitioner konsekvent använda i planen? Redogör regionen/landstinget för begrepp som <i>professionell kulturskapare</i>, <i>konstnärspolitik</i>⁵ och <i>kulturell mångfald</i>? Andra begrepp?</p>
<p>DALARNA</p>	<p>I stort sett används konsekvent begreppet <i>professionella kulturskapare</i> i planen. Överlag görs åtskillnad mellan dessa och ideella verksamheter och amatörer. Vi fann dock några undantag, t ex ordet <i>kulturarbetare</i>. Detta är inte fel, men vi ser gärna att begreppsanvändningen som gäller kulturskaparna är konsekvent i hela dokumentet.</p> <p>Utöver en skrivning i stycket om barn och unga saknas det särskilda skrivingar i planen om främjandet av kulturell och konstnärlig mångfald.</p> <p>Det saknas också specifika skrivingar som lyfter konstens och kulturens egenvärde, samt definitioner av det konstnärliga kvalitetsbegreppet och hur detta relaterar till kulturens egenvärde och kan kopplas till det nationella kulturpolitiska målet om kvalitet och konstnärlig förnyelse.</p> <p>Begreppet <i>konstnärspolitik</i> används inte i Dalarnas kulturplan.</p>
<p>GÄVLEBORG</p>	<p>Det är positivt att regionen i sin kulturplan i stort sett konsekvent använder begreppet <i>professionella kulturskapare</i> och överlag gör åtskillnad mellan dessa och ideella verksamheter och amatörer. Dock har vi på vissa ställen i dokumentet upptäckt oklarheter kring gränsdragningar mellan professionella och amatörer, vilket kan skapa otydlighet och risk för missförstånd i sak. Det är inte heller helt tydligt i några skrivingar om regionen med begreppet <i>kulturaktörer</i> syftar på individer eller institutioner.</p> <p>Vi välkomnar regionens avsnitt med definitioner av kulturbegreppet. Vi vill i sammanhanget emellertid påpeka att det lätt uppstår en viss begreppsförvirring när det gäller begreppet <i>konstpolitik</i> (om konstarterna) och <i>konstnärspolitik</i> (om villkoren för konstnärerna). Konsten förutsätter att det finns konstnärer som skapar den under skäligena villkor. Enligt definitionen i avsnittet uppfattar vi att det är <i>konstnärspolitik</i> som avses i vissa skrivingar och alltså inte <i>konstpolitik</i> i ordets exakta bemärkelse. Men det är positivt att begreppet <i>konstnärspolitik</i> i alla fall nämns i Gävleborgs kulturplan.</p> <p>Vi saknar särskilda skrivingar i planen om främjandet av kulturell och konstnärlig mångfald och hur regionen under planperioden ska arbeta praktiskt för att upprätthålla en bredd och variation i det samlade konstnärliga utbudet i regionen, och hur goda förutsättningar för alla konstområden (även de mindre publika) ska kunna utvecklas i regionen.</p> <p>Det är positivt att <i>konstens och kulturens egenvärde</i> lyfts redan i planens underrubrik och inledningsvis i flera skrivingar. Däremot saknar vi i planen skrivingar om och definitioner av det konstnärliga kvalitetsbegreppet, samt hur detta är kopplat till kulturens egenvärde. Kvalitetsbegreppet förekommer på vissa ställen.</p>
<p>JÄMTLAND HÄRJEDALEN</p>	<p>Redan i förordet till Region Jämtland Härjedalens kulturplan beskrivs de yrkesverksamma kulturskaparna begreppsmässigt korrekt. Regionen är relativt konsekvent med att i skrivingarna tala om just kulturskapare och inget annat begrepp. Men vi noterar att ordet <i>professionell</i> utelämnats i många av planens skrivingar om kulturskapare och de specifika yrkesgrupperna i kulturlivet. Det är viktigt att i en regional kulturplan genomgående begreppsligt tydliggöra en åtskillnad mellan professionella kulturskapare och ideellt verksamma och amatörer.</p> <p>Vi saknar skrivingar i planen om främjandearbetet för kulturell och konstnärlig mångfald, och hur regionen under planperioden ska arbeta praktiskt för att upprätthålla en bredd och variation i det samlade konstnärliga utbudet i</p>

⁵ I denna rapport använder vi genomgående begreppet *konstnärspolitik* i den breda bemärkelsen, dvs. gällande för samtliga konstområden. Konstnärspolitiken är den politik som specifikt hanterar kulturskaparnas villkor och förutsättningarna att vara yrkesverksam inom sitt konstområde, medan *kulturpolitik* som begrepp är generellt övergripande med i första hand ett medborgarperspektiv som bl a hanterar förutsättningarna i stort för tillgången till konst och kultur i samhället. Konstnärspolitiken ingår som en specifik del i den övergripande kulturpolitiken.

	<p>regionen, samt hur goda förutsättningar för alla konstområden (även de mindre publika) ska kunna utvecklas i regionen.</p> <p>Kulturplanen har ett särskilt avsnitt som lyfter konstnärlig kvalitet och kulturens egenvärde. Här understryks distinktionen mellan amatör- och professionell kultur.</p> <p>Begreppet <i>konstnärspolitik</i> används inte i Jämtland/Härjedalens kulturplan.</p>
KALMAR LÄN	<p>Det är positivt att Kalmar läns landsting i sin kulturplan överlag gör åtskillnad mellan professionella kulturskapare, ideella verksamheter och amatörer, och har ett eget avsnitt om de professionella kulturskaparnas förutsättningar. Dock har vi lite varstans i dokumentet upptäckt en rad begreppsliga oklarheter kring gränsdragningar mellan professionella och amatörer; att ordet <i>professionell</i> utelämnats på flera ställen, samt inkonsekvenser när det gäller kulturskapar- och konstbegreppen, vilket skapar otydlighet. Det finns också en inkonsekvent användning av begreppet <i>konstnär</i> i planen – något som kan förvirra läsaren i vissa sakfrågor.</p> <p>Det uppstår lätt en viss begreppsförvirring när det gäller begreppet <i>konstpolitik</i> (om konstarterna) och <i>konstnärspolitik</i> (om villkoren för konstnärerna). Konsten förutsätter att det finns konstnärer som skapar den under skäligena villkor. Begreppet <i>konstnärspolitik</i> används inte i planen, men vi tror att landstinget avser <i>konstnärspolitik</i> i flera skrivningar där ordet <i>konstpolitik</i> används.</p> <p>Landstinget i Kalmar lyfter <i>UNESCOs mångfaldskonvention</i>⁶ i ett avsnitt, men konkreta skrivningar saknas i planen om främjandet av kulturell och konstnärlig mångfald och hur regionen under planperioden ska arbeta praktiskt för att upprätthålla en bredd och balans i det samlade konstnärliga utbudet i regionen, och hur goda förutsättningar för alla konstområden (även de mindre publika) ska kunna utvecklas i regionen.</p> <p>Det är positivt att kulturens egenvärde och kvalitetsbegreppet nämns flera gånger i planen i olika sammanhang och avsnitt. Men generellt i planen saknar vi tydliga definitioner av begreppen och förklaringar kring landstingets egen syn på dem och hur kulturutvecklingen i Kalmar län relaterar till det nationella målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse. Kalmar läns plan är en av få som omtalar begreppet <i>konstnärlig frihet</i>.</p>
SÖRMLAND	<p>Landstinget Sörmland är i stort sett konsekvent i kulturplanen med att i skrivningarna tala om just <i>kulturskapare</i> och inget annat begrepp (finns dock märkliga undantag, se nedan) när det handlar om de yrkesverksamma kulturskaparna. Men vi noterar att orden <i>professionell</i> eller <i>yrkesverksam</i> genomgående har utelämnats i planens skrivningar om kulturskapare och de specifika yrkesgrupperna i kulturlivet. Vi vill understryka att det är viktigt att i en regional kulturplan genomgående begreppsligt tydliggöra en åtskillnad mellan professionella kulturskapare och ideellt verksamma och amatörer. Positivt är att begreppet <i>konstnärspolitisk infrastruktur</i> används i planen – Sörmland är den enda av de åtta planerna som använder detta begrepp.</p> <p>Vi ser i planen att landstinget är förhållandevis korrekt i sin begreppsanvändning i hela dokumentet när det gäller orden <i>konst</i> och <i>konstnär</i>, dock med några undantag, t ex ordet <i>konstskapare</i>(!) och användningen av det i våra ögon diffusa begreppet <i>semiprofessionell</i>. Konstnärsbegreppet används inkonsekvent i två olika betydelser i planen.</p> <p>Vi saknar skrivningar i planen om främjandearbetet för kulturell och konstnärlig mångfald, och hur landstinget under planperioden ska arbeta praktiskt för att upprätthålla en bredd och variation i det samlade konstnärliga utbudet i länet, samt hur goda förutsättningar för alla konstområden (även de mindre publika) ska kunna utvecklas i länet.</p>
VÄSTMANLAND	<p>Region Västmanlands kulturplan är överlag helt korrekt i begreppsanvändningen när det gäller kulturskaparbegreppet och att specificera de professionella kulturskaparna. Dock finns det inkonsekvenser i användningen av konstnärsbegreppet, på samma vis som i Kalmar läns och Sörmlands planer.</p> <p>Begreppet <i>kulturell mångfald</i> nämns i en skrivning, men vi saknar utförliga skrivningar i planen om främjandet av kulturell och konstnärlig mångfald och hur regionen under planperioden ska arbeta praktiskt för att upprätthålla en bredd och balans i det samlade konstnärliga utbudet i regionen.</p>

⁶ Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar. Se <http://www.unesco.se/wp-content/uploads/2015/09/Unescos-m%C3%A5ngfaldskonvention-juli-2015.pdf>

	<p>I planen nämns ytterst kortfattat begreppen <i>konstens egenvärde</i> respektive <i>konstnärlig kvalitet</i>.</p> <p>Begreppet <i>konstnärspolitik</i> används inte i Västmanlands kulturplan.</p>
<p>VÄSTER-NORRLAND</p>	<p>Region Västernorrland är relativt konsekvent i sin kulturplan med att i skrivningarna om kulturskaparna tala om just <i>kulturskapare</i> och inget annat. Dock använder regionen även begreppet <i>kulturarbetare</i> i något avsnitt. Vi noterar dessutom att ordet <i>professionell</i> utelämnats i många av planens skrivningar. Dock finns ett slags faktaruta om de professionella kulturskaparna, där begreppets innebörd tydliggörs.</p> <p>Begreppet <i>kulturell mångfald</i> lyfts i Västernorrlands regionala kulturstrategi, som lyfts i kulturplanen. Begreppet påtalas också särskilt i ett av planens horisontella mål. Men utöver detta, samt en skrivning i stycket om konsulentverksamheten, saknar vi mer utförliga skrivningar i planen om främjandearbetet för kulturell och konstnärlig mångfald, och hur regionen under planperioden ska arbeta praktiskt för att upprätthålla en bredd och variation i det samlade konstnärliga utbudet i länet, samt hur goda förutsättningar för alla konstområden (även de mindre publika) ska kunna utvecklas i länet.</p> <p>Vi välkomnar att denna kulturplan har ett eget avsnitt som lyfter konstens och kulturens egenvärde, samt att även vikten av <i>konstnärlig frihet</i> understryks. Vi saknar dock skrivningar om det konstnärliga kvalitetsbegreppet, samt hur detta relaterar till kulturens egenvärde och kan kopplas till det nationella kulturpolitiska målet om kvalitet och konstnärlig förnyelse.</p> <p>Begreppet <i>konstnärspolitik</i> förekommer i några olika skrivningar, men vi noterar att det används i två olika betydelser i planen; dels i den breda bemärkelsen för alla konstområden, dels åsyftande politik som specifikt handlar om bild- och formkonstområdet. (Jfr ordet <i>konstnär</i> i Kalmar läns, Sörmlands och Västmanlands planer.)</p>
<p>UPPSALA LÄN</p>	<p>Region Uppsala gör i sin kulturplan överlag tydlig åtskillnad mellan professionella och amatörer, och på många ställen använder begreppet <i>professionella kulturskapare</i>. Vissa inkonsekvenser i remissversionen av planen i begreppsanvändningen när det gäller kulturskapar- och konstbegreppen tycks ha åtgärdats i slutversionen. Men både de allomfattande konst- och konstnärsbegreppen och det områdesspecifika konstnärsbegreppet blandas i planen, vilket skapar otydlighet i vissa delar. (Jfr ovan om ordet <i>konstnär</i> och <i>konstnärspolitik</i> i Kalmar läns, Sörmlands, Västmanlands och Västernorrlands planer.)</p> <p>I kulturplanen blir även det en viss begreppsförvirring när det gäller det i dokumentet frekvent använda begreppet <i>konstpolitik</i> (om konstarterna) och det sällan förekommande <i>konstnärspolitik</i> (om villkoren för konstnärerna). Vi uppfattar konstpolitikbegreppet som något diffust använt på vissa ställen i planen, men vi värdesätter att Region Uppsala så tydligt lyfter begreppet <i>konstnärspolitik</i> och dess innebörd i ett avsnitt om de professionella kulturskaparnas villkor.</p> <p>Regionen lyfter i planen <i>UNESCOs mångfaldskonvention</i> (se not 6, sid 11) som Sverige och EU anslutit sig till, och som också har bäring på den regionala nivån. (Jfr Kalmar län ovan. Dock finner vi inga övriga specifika skrivningar i planen om främjandet av kulturell och konstnärlig mångfald och hur regionen under planperioden ska arbeta praktiskt för att upprätthålla en bredd och balans i det konstnärliga utbudet i regionen, och hur goda förutsättningar för alla konstområden (även de mindre publika) ska kunna utvecklas i regionen.</p> <p>Även om konst- och kvalitetsbegreppet lyfts väldigt ofta i många sammanhang och avsnitt i planen, saknar vi ett specifikt avsnitt om konstens egenvärde och kvalitetsbegreppet.</p>
<p>TENDENSER FRÅGA 1.3</p>	<p>Samtliga kulturplaner är begreppsmässigt korrekta i skrivningarna om yrkesverksamma kulturskapare. Tendensen har varit tydlig de senaste åren att begreppet <i>kulturskapare</i> överlag har anammats av regioner och landsting. I några av planerna utelämnas ordet <i>professionell</i>, och det blir bitvis otydligt om skrivningarna handlar om professionellt verksamma, ideella aktörer eller amatörer. Vi noterar att begreppet <i>fria professionella kulturskapare</i>, som ofta förekommit i regionala kulturplaner under åren, knappt används i kulturplanerna längre. Ordet <i>fri</i> utelämnas alltså nu för det mesta och i planerna talas det om <i>professionella kulturskapare</i> eller bara <i>kulturskapare</i>. Dock med vissa undantag, bl a i Västernorrlands plan.</p> <p>Användningen av begreppet <i>konstnär</i> skiftar i betydelse och blandas ihop i flera planer. Vi kan konstatera att det i många av kulturplanerna generellt sett råder en viss begreppsförvirring kring ordet <i>konstnär</i>. I en och</p>

samma kulturplan kan regionen använda sig av ordet *konstnär*, både i den breda bemärkelsen för konstnärligt verksam, och i betydelsen *bild- och formkonstnär*. Sörmland är ensamt om att använda begreppet *konstskapare*. Motsvarande problematik finns när det gäller användningen av begreppet *konstnärspolitik*. Detta ord förekommer bara i ungefär hälften av planerna. I några planer används begreppet *konstpolitik* i betydelsen *konstnärspolitik*, dvs. politiken som rör kulturskaparnas villkor (se not 5, sid 10). Sörmland är också ensamt om att i sin plan använda begreppet *konstnärspolitisk infrastruktur*.

Liksom tidigare år är det relativt sällsynt att kulturplanerna har skrivningar som redogör för begreppet *kulturell mångfald* i betydelsen att upprätthålla förutsättningar för att en mångfald av konstområden ska kunna finnas och utvecklas i regionen. Somliga planer utgår enbart från en antropologisk definition av mångfaldsbegreppet.

Tendensen är tydlig att *kulturens och konstens egenvärde* samt begreppet *konstnärlig kvalitet* förekommer i allt fler kulturplaner de senaste åren. Merparten av de undersökta planerna i denna rapport har skrivningar som lyfter dessa begrepp. Gävleborg sticker ut med att ha med kulturens egenvärde i underrubriken till sin kulturplan, och Kalmar län är ensamt om att ha ett specifikt avsnitt om kvalitetsbegreppet i sin plan.

2 Regionens/landstingets samråd med professionella kulturskapare

	<p>2.1 Hur följer regionen/landstinget förordningen om att samråda med det professionella kulturlivet⁷?</p> <p>2.2 Hur beskriver kulturplanen samrådsarbetet med de professionella kulturskaparna?</p>
<p>DALARNA</p>	<p>2.1 Landstinget Dalarnas kulturförvaltning har inrättat ett särskilt konstområdesövergripande kulturskaparråd enligt KLYS-modellen med representanter för professionellt verksamma kulturskapare från samtliga konstområden som ingår i samverkansmodellens förordning.</p> <p>2.2 I planen skriver landstinget att: "Landstinget Dalarna ska ha en god dialog med de professionella kulturskaparna i länet och väga in deras perspektiv i olika frågor." Vidare skrivs i planen att: "Enligt rekommendationer från KLYS, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, har Landstinget Dalarna bildat Rådet för fria kulturskapare där representanter från de fyra konstområdena ord, ton, bild/form och scen/film träffas för att diskutera hur förutsättningarna för att bo och verka i Dalarna kan förbättras. Landstinget kallar rådet till möten några gånger per år. Dialog med kulturskapare sker också genom länskulturinstitutionerna."</p>
<p>GÄVLEBORG</p>	<p>2.1/2.2 Region Gävleborg saknar ännu en formaliserad konstområdesövergripande samrådsgrupp för de professionella kulturskaparna i länet. Kulturplanen lyfter dialoger och samrådsarbete på flera ställen. Redan i inledningen hävdar regionen att den har haft "en intensiv och bred dialogprocess för att skapa en ökad förankring samt ökad relevans och legitimitet för den regionala kulturplanen".</p> <p>Avsnittet om hur kulturplanen har arbetats fram inleds med citatet ur statens förordning om samverkansmodellen (se not 7 nedan) om att planen tas fram "[...] efter samråd med länets professionella kulturliv [...]". Därefter hävdas det att regionen "samordnat dialoger och samråd med dessa aktörer", och att syftet varit att få inspel från "såväl kommuner som civilsamhälle, samt från varje verksamhetsområde". Olika "arenor" för dialog listas, samt specificeras ytterligare i en bilaga till planen.</p> <p>Bland samtliga dialoger och samverkansformer inför framtagandet av kulturplanen, som listas i avsnittet och i bilagan, finns dock inga som specifikt relaterar till de professionella kulturskaparna i Gävleborg. I KLYS ögon är det alltså tveksamt om regionen helt och fullt följt förordningen om att inför sin kulturplan samråda med <i>hela</i> länets professionella kulturliv och yrkesverksamma kulturskapare inom alla konstarter.</p> <p>Gävleborg har goda ambitioner för dialogarbetet med kulturskapare, vilket tas upp i två av regionens fyra utvecklingsområden för planperioden; det första som handlar om just de professionella kulturskaparnas villkor i regionen, samt det tredje utvecklingsområdet där regionen beskriver utformningen av samråd, inflytande och transparens. Regionen hävdar att: "Professionella kulturskapare [...] är av stor vikt för länets konst- och kulturliv. Det är angeläget att hitta former för att säkerställa deras delaktighet i länets utveckling."</p> <p>Även i planens utvecklingsområde 3, som handlar om öppenhet och demokrati samt konkret om bl a planperiodens planerade samrådsarbete med samtliga parter i länets kulturliv, lyfts de professionella kulturskaparna, men vi frågar oss om de i praktiken kommer att få tillräckligt bra representation i dialogprocesserna. Enligt vad som beskrivs i avsnittet avser inte regionen under planperioden att inrätta något specifikt samrådsförfarande med kulturskapare enligt KLYS konstområdesövergripande modell. Inte heller kan vi utläsa någonstans i planen att regionen på andra vis planerar särskilda dialoger med de yrkesverksamma kulturskaparna utanför länets kulturinstitutioner. Regionala kulturting, mötesplatser och stormöten av olika slag har sina egenvärden, men kan aldrig ersätta mindre dialogmöten där de yrkesverksammas intressen kan diskuteras mer specifikt.</p>

⁷ I § 7 i Förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet står det: "Landstinget ansvarar för att den regionala kulturplanen utarbetas i samverkan med länets kommuner och efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället."

<p>JÄMTLAND HÄRJEDALEN</p>	<p>2.1/2.2 Region Jämtland Härjedalen har ihop med Region Västernorrland sedan flera år tillbaka ett gemensamt formaliserat kulturskaparråd enligt KLYS konstområdesövergripande modell, med representanter för professionellt verksamma kulturskapare från samtliga konstområden inom samverkansmodellen. I planen redogör regionen för samrådsarbetet i ett eget avsnitt mycket tydligt och transparent.</p> <p>I planens avsnitt om mål och insatsområden ger regionen positiva signaler om ett fortsatt samrådsarbete med kulturskaparna. Som insatsområde nämns att "utveckla dialoger med professionella kulturskapare genom befintliga och nya samråd".</p> <p>Regionen påpekar i planen att fler formaliserade konst- och kulturspecifika samråd ska inrättas inom flera områden än det befintliga bild och form-samrådet. Detta är självfallet positivt, men vi hoppas att regionen verkar för att det konstområdesövergripande samrådet inte blir något av en åtskild samrådsgrupp som verkar vid sidan av dessa områdesspecifika samråd. Det är viktigt med en löpande samverkan mellan samråden så att informationsutbyte sker naturligt.</p>
<p>KALMAR LÄN</p>	<p>2.1 Kalmar län saknar ett formaliserat konstområdesövergripande samrådsförfarande med yrkesverksamma kulturskapare. Samråden görs enbart inom respektive konstområde var för sig, vilket naturligtvis bör göras, men risken finns då att stuprörstänkande inom kultur- och konstnärspolitik i länet cementeras.</p> <p>2.2 Det är oklart i kulturplanen om länets professionella kulturskapare har en tillfredsställande och fullt relevant konstområdesövergripande representation. Det är förblir oklart utifrån planen om det är så att <i>samtliga</i> konstområden företräds i den aviserade dialogprocessen, och då via medlemmar i centrubildningarna i syd.</p> <p>I planen hävdar landstinget att: "För detta [att genomföra den regionala kulturpolitiken] krävs en nära dialog med kommuner, regionala kulturverksamheter, professionella kulturskapare och civilsamhälle." I avsnittet Uppföljning (s. 14) understryker landstinget vikten av kulturpolitisk samverkan och dialog för att kunna arbeta med bl a resursbehov och prioriteringar i kulturpolitiken. Bland Kalmar läns samverkansformer som listas i avsnittet finns en som relaterar till kulturskaparna: "Kulturbyggen, nätverksträffar 4-6 gånger per år, med företrädare från kommunerna och de regionala kulturverksamheterna tillsammans med centrubildningar, folkbildning och civilsamhället."</p> <p>I planen finns ett avsnitt som beskriver dialogerna i kulturplaneprocessen. Anmärkningsvärt är att <i>det professionella kulturlivet och kulturskapare</i> står som två olika sorters dialogparter i processen. Detta signalerar att kulturskaparna inte är en del av Kalmar läns professionella kulturliv. Uppdelningen, som finns på fler ställen i planen, kan lätt skapa missförstånd.</p>
<p>SÖRMLAND</p>	<p>2.1 Landstinget Sörmlands samverkans- och samrådsarbete lyfts fram tydligt och transparent i kulturplanen i ett specifikt avsnitt. Sedan 2018 har landstinget inrättat en formaliserad, konstområdesövergripande referensgrupp med representanter för både det professionella kulturlivet och civilsamhället i länet. Detta har dock skett utan KLYS medverkan i nominerings- och urvalsprocessen.</p> <p>2.2 Landstinget skriver i planen att samverkansstrukturen ska utvärderas i slutet av kulturplaneperioden. Vi tycker att det borde göras oftare än så. Det vore på sin plats med löpande årliga utvärderingar av hur kulturskaparsamrådet fungerar. Vi tror också att det är viktigt med arbetsformer för en löpande samverkan <i>mellan</i> samråden, så att informationsutbyte sker naturligt mellan den konstområdesövergripande referensgruppen och de konstområdesspecifika samråden.</p>
<p>VÄSTMANLAND</p>	<p>2.1 Region Västmanland saknar ett formaliserat konstområdesövergripande samrådsförfarande med yrkesverksamma kulturskapare. Samråden görs enbart inom respektive konstområde var för sig, vilket naturligtvis bör göras, men risken finns då att stuprörstänkande inom kultur- och konstnärspolitik i länet cementeras.</p> <p>2.2 I planens avsnitt "Infrastruktur för samverkan" och "Arbetsprocessen" beskriver regionen dialoger och hur underlaget till kulturplanen har tagits fram. Det är dock oklart om och hur de professionella kulturskaparna fått komma till tals i länets samverkan, möten och dialoger på alla nivåer inför planen.</p> <p>I avsnittet om ideell sektor påpekar regionen att man vill "främja kompetensutveckling och skapa plattformar för erfarenhetsutbyte och en kontinuerlig dialog med civilsamhällets organisationer". I KLYS remissyttrande påtalade</p>

	<p>vi bristen på någon motsvarande dialog med professionella kulturskapare i länet, och vi värdesätter att Region Västmanland i planens slutversion kompletterat med ett utvecklingsområde som handlar om att "långsiktigt formalisera konstområdesövergripande dialoger med länets professionella kulturskapare".</p>
VÄSTER-NORRLAND	<p>2.1/2.2 Region Västernorrland har ihop med Region Jämtland/Härjedalen sedan flera år tillbaka ett gemensamt formaliserat kulturskaparråd enligt KLYS konstområdesövergripande modell med representanter för professionellt verksamma kulturskapare från samtliga konstområden.</p> <p>I flera olika avsnitt i planen beskriver regionen samrådsarbetet och lyfter även vikten av dialogen med KLYS.</p>
UPPSALA LÄN	<p>2.1 Region Uppsala har sedan flera år tillbaka en formaliserad konstområdesövergripande samrådsgrupp med representanter för det fria professionella kulturlivet i regionen.</p> <p>2.2 Samrådsförfarandet med regionens möten och dialoger på alla nivåer beskrivs tydligt och detaljerat i kulturplanens avsnitt "Kultursamverkan". Det borde nämnas vilka konstområden som för tillfället inte är representerade i samrådsgruppen.</p> <p>I vårt yttrande anmärkte vi på att regionen benämnde en samrådspart för <i>det professionella kulturlivet</i> och en annan för <i>det fria kulturlivet</i>. Detta signalerade att det fria kulturlivet inte är professionellt. Uppdelningen kan lätt skapa missförstånd hos olika mottagare av kulturplanen. Vi uppskattar att regionen omformulerade och förtydligade sig i slutversionen av planen.</p>
TENDENSER FRÅGA 2.1/2.2	<p>Enligt gällande förordning för kultursamverkansmodellen (se not 7, sid 14) ska regioner och landsting inför framtagandet av sina kulturplaner samråda med det professionella kulturlivet. Fem av de åtta regionerna/landstingen (Dalarna, Jämtland/Härjedalen, Sörmland, Västernorrland, Uppsala) har inrättat formaliserade konstområdesövergripande kulturskaparråd⁸ som i första hand har representanter för det fria kulturlivet, dvs. de kulturskapare som inte är anställda på kulturinstitutioner. Fyra av dessa regioner (Dalarna, Jämtland/Härjedalen, Västernorrland, Uppsala) har en löpande dialog med KLYS om samrådsarbetet, och detta påtalas konkret i kulturplanerna. Sörmland är det län som senast inrättade ett övergripande kulturskaparråd, men detta gjorde landstinget utan någon dialog med KLYS.</p> <p>Gävleborg, Västmanland och Kalmar län saknar fortfarande den här sortens samrådsförfarande och har i första hand konstområdes specifika samråd, samt även stormöten/open space för länets kulturliv. Västmanland aviserar i sin plan att regionen långsiktigt vill formalisera konstområdesövergripande dialoger med länets professionella kulturskapare.</p> <p>Vi ser en tendens i kulturplanerna att regioner och landsting är mer transparenta och utförliga än för några år sedan när det gäller skrivningarna om samråd, dialoger och framtagandet av planerna. I flera planer redogörs det för detaljer kring vad samråden tar upp för sakfrågor, och hur dessa kopplas till kulturplanens innehåll och regional kulturutveckling. En del planer har med listor över samtliga dialoger med kulturlivet. KLYS nämns i högre grad än förr i kulturplanerna, och utpekas som en viktig part för att samrådsarbetet ska fungera bra och professionellt när det gäller representation, utveckling och uppföljning av samråd med professionella kulturskapare i länet.</p> <p>Vi noterar att endast en av de åtta regionerna (Kalmar län) i sin kulturplan nämner centrumbildningar som dialogpart för det professionella kulturlivet inför framtagandet av planen.</p>

⁸ Landsting och regioner har en rad olika arbetsformer för att samråda med kulturlivets aktörer; bl a stormöten, konstområdes specifika möten och konstområdesövergripande möten, vilket är det som KLYS förespråkar. Ungefär hälften av de tjugo regioner och landsting som ingår i samverkansmodellen har den här sortens formaliserade samråd med referensgrupper eller s k kulturskaparråd, främst med representanter från KLYS medlemsorganisationer inom olika konstarter. De konstområdesövergripande samrådsmötena arvoderas av förvaltningarna enligt KLYS arvodesrekommendationer. Mötena hålls på de regionala kulturförvaltningarna generellt sett 1-3 ggr/år. KLYS tog 2017 fram en s k samrådsguide för kulturskapare och kulturförvaltningar m fl med övergripande riktlinjer för samrådsarbetet med det professionella kulturlivet.

3 Regionens/landstingets kulturpolitiska utgångspunkter och mål

	3.1 Har regionen specifika kulturpolitiska mål och prioriteringar för professionella kulturskapare? (jfr 4.1)
DALARNA	<p>Ja, men vi finner det motsägelsefullt att inte de professionella kulturskaparna ens nämns i planens förord, när de så tydligt påtalas i avsnittet där förvaltningschefen introducerar planen.</p> <p>Landstinget Dalarna lyfter i planen fram de professionella kulturskaparna jämförelsevis mycket. Kulturskaparna får ett eget avsnitt under en egen rubrik i ett förhållandevis långt avsnitt i planen. Vi finner dock att de konstnärspolitiska perspektiven är diffust beskrivna i avsnittet, och att landstinget i allt för hög grad lyfter fram vikten av bidrag till kulturskapare som ett konstnärspolitiskt självändamål. Kopplingen mellan kulturskapare och kulturella och kreativa näringar kunde beskrivas mer ingående i planen.</p>
GÄVLEBORG	<p>Kulturplanens underrubrik lyfter konstens och kulturens egenvärde. Planens redogörelser för kulturpolitiska strukturer, både nationella och regionala, är utförliga. Regionen beskriver tydligt planens framtagande, regionala kulturpolitiska inriktningar och prioriteringar, samt planens koppling till länets regionala utvecklingsstrategi.</p> <p>I ett konstnärspolitiskt perspektiv ser KLYS mycket positivt på att Region Gävleborg aviserar att under planperioden särskilt lyfta det professionella kulturlivet och kulturskaparnas villkor i länet inom ramen för de regionala kulturpolitiska utvecklingsområdena för planperioden. Vi hyser dock farhågor inför vilka aktörer som får dominera i Gävleborgs kulturutveckling i ljuset av hur diffust regionen i delar av planen beskriver gränsdragningarna mellan professionella, ideella och amatörverksamheter.</p>
JÄMTLAND HÄRJEDALEN	<p>Även om planens upplägg i stora drag spretar något, är innehållet i många delar stringent formulerat när det gäller regionens ambitioner att främja kulturskaparnas villkor. Planens avsnitt 3 om kulturpolitiska utgångspunkter och mål är i ett KLYS-perspektiv mycket positivt, då professionella kulturskapares villkor (under rubriken "Konstnärliga behov") samt att stärka arrangörsled och kulturscener lyfts fram som några av de övergripande kulturpolitiska prioriteringarna för planperioden.</p> <p>Bland de övergripande mål som har koppling till kulturen i den regionala utvecklingsstrategin för Jämtland Härjedalen lyfts kulturella och kreativa näringar fram. Kulturskaparnas roll här lyfts som en generellt prioriterad sakfråga. Vi hoppas här att den regionala kulturförvaltningen och kulturpolitiken kan verka för att sätta ljuset på alla konstområden, så att inte näringspolitiska aspekter styr resursfördelning och särskilda satsningar mot enbart vissa områden. Designområdet lyfts fram väsentligt mer än andra konstområden i planen.</p> <p>Jämtland Härjedalens regionala utvecklingsstrategi pekar särskilt på att den ideella sektorn ska få en stärkt roll i kulturlivet. Vi ser en risk i att ett cementerande motsatsförhållande kan uppstå mellan ideell och professionell kultur, och att ekonomiska hänseenden tenderar att styra den regionala politiken mot kostnadseffektiva lösningar, där satsningar på ideell kultur ibland sätts före insatser för professionell kulturutveckling. Risken tror vi är störst i glesbygden. Därför ser vi positivt på hur Region Jämtland Härjedalens kulturplan påtalar vikten av professionella kulturutvecklingsinsatser för hela regionen, även utanför tätorterna.</p>
KALMAR LÄN	<p>Kulturplanen har utförliga redogörelser om kulturpolitiska strukturer, både nationellt och regionalt. Landstinget redogör både översiktligt och ingående för planens framtagande och kopplingen till de horisontella perspektiven i den regionala utvecklingsstrategin i Kalmar län.</p> <p>Landstinget i Kalmar län lyfter i sin allmänna utvecklingsstrategi olika strategiska områden att utveckla. Konst och kultur och kulturskapare ingår i ett av dessa områden. Däremot är det otydligt i kulturplanen hur detta ska implementeras strukturellt i praktiken under planperioden. Och hur det konkret ska hanteras.</p> <p>I avsnittet "Övergripande mål" är en punkt "Kreativt klimat för kulturskapare". Det talas om hur kulturen ska fungera som en utvecklande kraft i hela länet och om att erbjuda en likvärdig kultur som ger alla möjligheter. Vi sympatiserar självfallet med de målen som formuleras utifrån utvecklingsstrategin, men saknar i planen</p>

	<p>skrivningar om förutsättningarna för professionellt kulturskapande och kulturskaparnas delaktighet och roll i Kalmar läns kulturliv för att målen ska kunna uppfyllas.</p> <p>Det talas i Kalmar läns plan om en <i>kulturkedja</i> med utbildningar, föreningar, engagerade volontärer m m, och avsnittet har en rad fina formuleringar om kulturens tillgänglighet och tilltal, men några av fundamenten för ett fungerande kulturliv; de professionella kulturskaparna, nämns inte här.</p> <p>I avsnittet "Kulturens demokratiska grund" ges perspektiv på både kulturbegreppet i stort och hur Kalmar län arbetar med kulturen strukturellt sett. Vi välkomnar att de nationella kulturpolitiska målen lyfts här, men vi saknar mer tydligt och konkret kring hur kulturplanen kopplas till samtliga mål och särskilt då målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.</p> <p>Landstinget beskriver ingående olika aspekter av hur demokrati, yttrandefrihet, konstnärlig frihet, hållbarhet, jämställdhet och mångfald på olika vis genomsyrar landstingets kulturpolitik och relaterar till kulturbegreppet och kulturlivet i länet.</p>
SÖRMLAND	<p>Landstinget i Sörmlands kulturplan är förhållandevis otydlig och spretig när det gäller specifika kulturpolitiska mål och prioriteringar för professionella kulturskapare.</p> <p>Genomgående i hela kulturplanen finner vi att landstinget under varje verksamhetsområde hänvisar till de nationella kulturpolitiska målen i olika grad. Detta är inte fel i sig, men blir i våra ögon väldigt allmänt hållet, nästan som ett mantra i planen. Det hade varit önskvärt med mer specifika och preciserande regionala målformuleringar för varje enskilt verksamhetsområde.</p> <p>Både länets målbild för kulturen och planens sju regionalpolitiska punkter om kultur genomsyras av relativt ospecifika, instrumentella perspektiv på kulturen. Ingen av de fem punkterna säger något väsentligt om vare sig kulturens egenvärde, kvalitet, professionalism, konstnärlig frihet eller kulturskaparna och deras viktiga roll inom kulturen. Målbilden uttrycker i generella ordalag bl a vad kulturen är nyckel till, vad den kan bidra till, rätten till kultur och tillgänglighet till kultur. Detta är självfallet viktiga saker som ska vara med i skrivningarna, men om inte också förutsättningarna för att skapa kultur lyfts någonstans i skrivningarna blir det i våra ögon mer av tomma ord, eftersom själva existensen av kultur och konst bygger på en kulturell infrastruktur och skäligena villkor för de professionella kulturskaparna och kulturskapandet i sig.</p> <p>Utöver avsnittet om FN:s barnkonvention noterar vi att Sörmlands kulturplan i de strukturella avsnitten om kulturpolitiken saknar skrivningar som sätter den regionala kulturpolitiken i relation till nationella och internationella kulturpolitiska perspektiv. Däremot är det mycket positivt hur landstinget i flera av avsnitten om de olika verksamhetsområdena lyfter satsningar på bl a internationellt kulturutbyte.</p> <p>Generellt i planen noterar vi att kultursatsningar för barn och unga lyfts fram särskilt. Detta är naturligtvis viktigt och inget KLYS motsätter sig i sak, men vi märker att landstinget i denna plan överlag vurmar extra mycket för kultursatsningar för barn och unga samt för äldre, och att det i vissa avsnitt och skrivningar saknas andra perspektiv och ytterligare målgrupper för vissa av landstingets kultursatsningar. Vi menar att det är viktigt att en regional kulturplan tydligt är adresserad till samtliga medborgare och alla sorters publikgrupper.</p>
VÄSTMANLAND	<p>På det stora hela visar Region Västmanland på en medvetenhet kring kulturskaparnas villkor och de olika nivåerna och aktörerna i Västmanlands kulturliv och kulturpolitik. Regionen redogör översiktligt i sin kulturplan för planens koppling till de nationella kulturpolitiska målen, regionplanen och det regionala utvecklingsprogrammet i Västmanland. Vi noterar dock att det nationella målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse inte lyfts specifikt i några skrivningar alls i detta avsnitt eller konkret någon annanstans i kulturplanen.</p> <p>Region lyfter "goda förutsättningar för professionella kulturskapare att bo, verka och utvecklas" som en av sina fem strategiska prioriteringar för planperioden. Denna prioritering ges ett stort utrymme i ett eget avsnitt i kulturplanen, och konstnärspolitiskt hör Västmanlands kulturplan till en av de bättre av planerna i denna rapport.</p> <p>Kulturplanens upplägg i stort, när det gäller frågor om kulturskapares villkor, är dock något inkonsekvent och skapar viss oklarhet om och hur samtliga konstområdets kulturskapare omfattas av regionens strategiska prioritering, eftersom specifika bild- och formkonstinsatser som <i>enprocentsregeln</i> och <i>MU-avtalet</i> får stort utrymme, medan motsvarande specifika insatser inom andra konstområden saknas i avsnittet om prioriteringen.</p>

VÄSTER-NORRLAND	<p>Region Västernorrland antog 2011 en kulturstrategi som anger de långsiktiga målen med den regionala kulturverksamheten. Denna strategi pekar ut tre områden varav "Kulturens villkor och förutsättningar" är en. Här pekas bland annat på vikten av kulturell mångfald i länet. I Västernorrlands regionplan lyfts flera mycket bra övergripande konstnärspolitiska perspektiv. I kulturplanen är ett av de horisontella målen för planperioden att de professionella kulturskaparnas villkor särskilt ska beaktas under perioden med fokus på att professionella kulturskapare ska kunna bo, verka och utvecklas i sitt yrke i hela länet. Regionen betonar vikten av att konstnärspolitiken samordnas mellan nationell, regional och kommunal nivå för utveckling av kulturell infrastruktur och bra yrkesvillkor.</p> <p>Utöver dessa formuleringar är det dock något otydligt i kulturplanen hur de professionella kulturskaparnas villkor ska hanteras rent strukturellt och konkret i utvecklingsarbetet under planperioden. Positivt är att kulturskaparna uppmärksammas specifikt på flera ställen i planen, men det är svårt att få ett samlat grepp i saken.</p>
UPPSALA LÄN	<p>Region Uppsala beskriver i sin kulturplan tre huvudsakliga kulturstrategiska utvecklingsområden för planperioden. Ett av områdena benämns "Konstpolitik" och innehåller bl a ett särskilt avsnitt om de professionella kulturskaparnas villkor i länet. Jämförelsevis är Uppsala läns kulturplan en av de bästa av planerna i denna rapport när det gäller att lyfta yrkesverksamma kulturskapare och deras roll i det regionala kulturlivet.</p>
TENDENSER FRÅGA 3.1	<p>Liksom de tendenser vi sett i de senaste årens undersökta kulturplaner ser vi även bland årets åtta planer att regionerna och landstingen i allt högre grad har ett generellt starkare konstnärspolitiskt anslag; att planerna mer konkret lyfter de professionella kulturskaparnas villkor som ett särskilt prioriterat område bland övergripande kulturpolitiska mål, strategier eller utvecklingsområden.</p>

	3.2 Vad sägs i kulturplanen om kulturens och konstens egenvärde samt om konstnärlig kvalitet och förnyelse?
DALARNA	<p>Planen saknar några fördjupande skrivningar om kulturens och konstens egenvärde, samt definitioner av det konstnärliga kvalitetsbegreppet och hur detta är kopplat till just kulturens egenvärde. I exempelvis avsnittet om musik talas det om "strävan efter hög konstnärlig kvalitet", men utan att innebörden kommenteras ytterligare.</p> <p>Överlag saknas det skrivningar om hur landstingets utvecklingsarbete under planperioden i sak kan främja konstnärlig kvalitet och hur kulturutvecklingen i Dalarna relaterar till det nationella målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse inom samtliga konstområden. Har Landstinget Dalarna ingen generell kvalitetsfrämjande policy för sin regionala kulturpolitik?</p>
GÄVLEBORG	<p>Det är positivt att "konstens och kulturens egenvärde" lyfts redan i Region Gävleborgs kulturplans underrubrik och inledningsvis i flera skrivningar. Däremot saknar vi i planen skrivningar om och definitioner av det konstnärliga kvalitetsbegreppet, samt hur detta är kopplat till kulturens egenvärde. Kvalitetsbegreppet förekommer på vissa ställen, t ex i avsnittet om musikutbudet i länet.</p> <p>Det saknas skrivningar om regionens arbete för att främja konstnärlig kvalitet och hur kulturutvecklingen i Gävleborg relaterar till det nationella målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse, som nämns i planen. Har Region Gävleborg ingen generell kvalitetsfrämjande policy för sin regionala kulturpolitik?</p>
JÄMTLAND HÄRJEDALEN	<p>Det är positivt att kulturplanen har ett särskilt avsnitt som lyfter konstnärlig kvalitet och kulturens egenvärde. Regionen understryker i planen distinktionen mellan amatör- och professionell kultur. Vi saknar dock mer utvecklade skrivningar om regionens arbete för att främja konstnärlig kvalitet och hur den regionala kulturutvecklingen i Jämtland Härjedalen relaterar till det nationella målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse, som nämns i remissförslaget. Har Region Jämtland Härjedalen ingen generell kvalitetsfrämjande policy för sin regionala kulturpolitik?</p>
KALMAR LÄN	<p>Landstinget i Kalmar län lyfter både kulturens egenvärde och kvalitetsbegreppet på flera ställen i sin kulturplan. En skrivning i planen säger att: "Invånarna i Kalmar län framhåller betydelsen av att värna det fria ordet och kulturens egenvärde." Vi noterar skrivningar i planen som innehåller uttryck som t ex "att hålla kvalitet och spets", "hög professionalitet" och "professionell kultur med god kvalitet".</p> <p>Landstinget resonerar kring kulturens kvalitetsvärden och kulturkritikens roll i kulturlivet i ett särskilt avsnitt med rubriken "Kvalitet", vilket sticker ut i jämförelse med andra kulturplaner.</p> <p>Men även om kulturens egenvärde och kvalitetsbegreppet nämns flera gånger i en rad sammanhang och avsnitt i planen, saknar vi förklaringar kring definitioner, och landstingets egen syn på begreppen och hur kulturutvecklingen i Kalmar län relaterar till det nationella målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse inom samtliga konstområden. Har landstinget i Kalmar län ingen generell kvalitetsfrämjande policy för sin regionala kulturpolitik?</p> <p>Det hade varit önskvärt med utförligare redogörelser i planen för kulturens eller konstens egenvärde samt kvalitetsbegreppet utifrån skillnaden och relationen mellan professionella kulturskapare och amatörculturskapande eller -utövande, samt i relation till instrumentella aspekter på kulturen.</p>
SÖRMLAND	<p>I enstaka skrivningar i planen poängteras bl a <i>kulturens värde</i> respektive <i>kulturens eget värde</i>. Men Landstinget Sörmlands kulturplan saknar ett specifikt avsnitt i planen som samlat belyser landstingets syn på kulturens egenvärde, konstnärlig kvalitet och distinktionen mellan amatör- och professionell kultur. Har Landstinget Sörmland ingen generell kvalitetsfrämjande policy för sin regionala kulturpolitik?</p>

	<p>Det saknas mer utvecklade skrivningar om landstinget under planperioden ska implementera något strukturellt övergripande arbete för att främja konstnärlig kvalitet, och hur den regionala kulturutvecklingen i Sörmland relaterar till det nationella målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse, vilket i nämns i planen.</p>
<p>VÄSTMANLAND</p>	<p>Det är positivt att Region Västmanlands kulturplan inleds med att bli lyfta både begreppet <i>kulturens egenvärde</i> och <i>konstnärlig kvalitet</i>. Kvalitetsbegreppet lyfts även på några fler ställen i kulturplanen, t ex i filmavsnittet, men det görs sporadiskt och planen saknar en samlad fördjupning kring kulturens kvalitet och egenvärde. Exempelvis i avsnittet om kultur för barn och unga sägs det i ett stycke att alla barn och unga i länet "ska erbjudas ett likvärdigt utbud av god kvalitet, och många kulturyttringar". Men redan i ett stycke nedanför på samma sida har kvalitet utelämnats och det står enbart att målet är att ge alla unga i länet "tillgång till ett brett kulturutbud".</p> <p>Har Region Västmanland ingen generell kvalitetsfrämjande policy? Vi saknar i planen ett samlat avsnitt med fördjupade redogörelser för regionens syn på kulturens egenvärde och kvalitetsbegreppen (t ex konstnärlig kvalitet, hög kvalitet) i relation till det nationella kulturpolitiska målet om att "främja kvalitet och konstnärlig förnyelse" och till instrumentella aspekter på kulturen, samt hur man avser att arbeta under planperioden för att upprätthålla kulturens egenvärde och konstnärlig kvalitet i relation till nyttoaspekterna.</p> <p>Ett av Västmanlands övergripande regionplans fem målområden är "En verksamhet av god kvalitet", men vi finner att just kvalitetsbegreppet ändå saknas i regionplanens skrivning om kulturen här. Det sägs inte mer än att invånarna i hela länet ska ges tillgång till "ett rikt och varierat kulturutbud".</p> <p>Vi vill vidare anmärka på det faktum att kvalitetsbegreppet helt saknas samtliga fem strategiska prioriteringar för kulturutvecklingen i länet. I prioriteringen "I Västmanland är kulturen en del av det vardagliga livet" talas det om att människor ska ha "möjligheter till kulturupplevelser" – men kvalitet åberopas inte.</p>
<p>VÄSTER-NORRLAND</p>	<p>Region Västernorrlands kulturplan lyfter i ett övergripande men kort avsnitt vikten av "konstens och kulturens eget värde". I ett av planens horisontella mål för planperioden om att verka för bättre villkor för de professionella kulturskaparna i länet påtalas att arbetet utgår från att konstens egenvärde, konstnärlig kvalitet och kulturell mångfald står högt på agendan inom ramen för kulturplanen. I övrigt saknar planen skrivningar om hur regionens utvecklingsarbete i sak kan främja konstnärlig kvalitet och hur kulturutvecklingen inom olika konstområden i Västernorrland relaterar till det nationella kulturpolitiska målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.</p> <p>I planens avsnitt "Vad lärde vi oss kulturplanepreioden 2015-2018?" påpekas att "Även hög kvalitet och konstnärlig förnyelse lyftes som viktigt [...]". I ett annat avsnitt talas det om att utveckla verksamhetens konstnärliga kvalitet inom Scenkonst Västernorrland, och det påpekas att Teater Västernorrland har i uppdrag att producera "en repertoar av hög konstnärlig kvalitet". Därför framstår det som extra märkligt att definitioner av, och generella policyfrågor kring kvalitetsbegreppet i stort sett helt utelämnas kulturplanen.</p>
<p>UPPSALA LÄN</p>	<p>Konstens egenvärde och kvalitetsbegreppet lyfts väldigt ofta i många sammanhang och avsnitt i Region Uppsalas plan, men det saknas ett specifikt avsnitt om konstens egenvärde och kvalitetsbegreppet.</p> <p>I planen skrivs det på flera ställen om att sträva efter <i>hög kvalitet</i>. Det blir dock väldigt sporadiskt och utan en klar linje i saken. När det gäller Region Uppsalas kulturnämnds långsiktiga strategiska mål, saknar vi kvalitetsbegreppet och ett professionellt konstnärligt skaparperspektiv på kultur och konst, liksom goda villkor för de professionella kulturskaparna.</p> <p>Vi saknar i planen ett samlat avsnitt med fördjupade redogörelser, dels för hur regionen ser på begreppet kvalitet (konstnärlig kvalitet, hög kvalitet), dels för om regionen har någon generell kvalitetsfrämjande policy, och dels hur man avser att arbeta under planperioden för att värna om kvalitet och upprätthålla en hög nivå på länets kulturliv kopplat till det nationella kulturpolitiska målet om att "främja kvalitet och konstnärlig förnyelse" inom samtliga konstområden.</p>

**TENDENSER
FRÅGA 3.2**

Som vi även påpekar i fråga 1.3 ovan är tendensen tydlig att *kulturens och konstens egenvärde* samt begreppet *konstnärlig kvalitet* förekommer i allt fler kulturplaner de senaste åren. Merparten av de undersökta planerna i denna rapport har skrivningar som lyfter dessa begrepp. Gävleborg sticker ut med att ha med kulturens egenvärde i underrubriken till sin kulturplan, och Kalmar län är ensam om att ha ett specifikt avsnitt om kvalitetsbegreppet i sin plan. Västernorrland är mycket tydlig i sina övergripande, horisontella mål med att lyfta konstens egenvärde och konstnärlig kvalitet.

Tendensen är liksom de senaste 2-3 åren att kulturplanerna generellt har mer problematiseringar och resonemang specifikt kring kulturens egenvärde och kvalitetsbegreppet. Det kan naturligtvis bli kopplas direkt till att professionella kulturskapares villkor får allt större utrymme överlag i planerna. Det är dock något förvånande att vissa kulturplaner, som t ex Dalarnas plan, trots i övrigt generellt utförliga skrivningar om de professionella kulturskaparnas villkor nästan helt och hållet saknar skrivningar om kulturens egenvärde och det konstnärliga kvalitetsbegreppet.

Vi ser att fler kulturplaner än tidigare år diskuterar eller påtalar *konstnärlig kvalitet*. Det talas i planerna allt mer i olika avseenden om att verka för att medborgare ska erbjudas kultur och konst av hög kvalitet. Några regioner påpekar i kvalitetssammanhanget även vikten av att värna om *konstnärlig frihet*, och kopplar samman både konstens egenvärde, konstnärlig kvalitet och frihet.

Begreppen *nyskapande kultur* och *konstnärlig förnyelse* förekommer mer sällan i planerna än tidigare år.

I stort sett alla kulturplaner som undersöks i denna rapport lyfter vikten av att den regionala kulturpolitiken följer det nationella målet om att främja konstnärlig kvalitet och förnyelse inom samtliga konstområden. Dock ser vi hur flera av planerna ändå saknar definitioner och skrivningar om hur kulturutvecklingen i länet relaterar till detta nationella mål. De flesta planerna nämner inget om någon kvalitetsfrämjande policy för sin regionala kulturpolitik trots att kulturens egenvärde och kvalitetsbegreppet lyfts flera gånger i en rad sammanhang och avsnitt i planen.

	3.3 Hur arbetar regionen/landstinget med principen om armlängds avstånd?
DALARNA	Landstinget Dalarna lyfter i sin plan tydligt och utförligt <i>principen om armlängds avstånd</i> . Det hade dock varit önskvärt om det än tydligare hade redogjorts i planen för hur regionen i praktiken avser att arbeta för att upprätthålla principen. Omfattar principen även tjänstepersonsnivån på förvaltningar i länet? Och i så fall hur? Bra att oberoende konstnärligt sakkunniga bedömningar understryks i planen.
GÄVLEBORG	Region Gävleborg lyfter tydligt och utförligt <i>principen om armlängds avstånd</i> i ett eget avsnitt i planen. Det påpekas att principen respekteras och gäller både varaktiga och tidsbegränsade uppdrag samt utvecklingsprojekt. Det hade dock varit önskvärt om det tydligare hade redogjorts i planen för hur regionen i praktiken avser att arbeta för att upprätthålla principen. Omfattar principen även tjänstepersonsnivån på förvaltningar i länet? Bra att oberoende konstnärliga bedömningar understryks i planen, och att det påtalas att särskilda referenspersoner med expertkunskap konkret avses att tas in vid behov för vissa bedömningar av kulturstöd.
JÄMTLAND HÄRJEDALEN	Region Jämtland Härjedalens kulturplan saknar ett eget, specifikt rubricerat avsnitt om <i>principen om armlängds avstånd</i> . Visserligen lyfts principen i ett avsnitt om konstnärlig kvalitet och kulturens egenvärde, men KLYS vill understryka vikten av att en region i sin kulturplan lyfter fram principen mycket tydligare i ett separat avsnitt. Risken är annars att denna för kulturpolitiken ytterst viktiga princip för vissa mottagare av planen kan uppfattas som ett slags särintresse som bara skulle gälla ett särskilt sakområde i planen. Det är bra att oberoende konstnärligt sakkunniga bedömningar understryks, men det hade varit önskvärt om det än tydligare kunde ha redogjorts i planen för hur regionen i praktiken avser att arbeta för att upprätthålla principen. Omfattar principen även tjänstepersonsnivån på förvaltningar i regionen?
KALMAR LÄN	Landstinget i Kalmar län lyfter <i>principen om armlängds avstånd</i> i ett eget avsnitt och kopplar den till planens/landstingets kulturpolitiska ramverk. Det hade dock varit önskvärt om det tydligare hade redogjorts i planen för hur regionen i praktiken avser att arbeta för att upprätthålla principen. Omfattar principen även tjänstepersonsnivån på förvaltningar i länet? Här hade det varit på sin plats med skrivningar om särskilda referenspersoner med expertkunskap konkret avses att tas in vid behov för vissa bedömningar av projektstöd, eller inte.
SÖRMLAND	Landstinget Sörmlands kulturplan saknar ett särskilt avsnitt med skrivningar om <i>principen om armlängds avstånd</i> och hur denna appliceras och upprätthålls i den regionala kulturpolitiken under planperioden. Dock nämns principen kortfattat i planens förord: "Att skapa konstpolitik förutsätter kulturpolitik. En politik där armlängds avstånd till innehåll och utförande råder. Där politiken är möjliggörare, sätter ramar och ger visioner. Där konst- och kulturaktörer är utförare och genomförare." Det är visserligen bra att principen formuleras och betonas redan i förordet till planen, men detta förfarande skiljer sig från alla övriga kulturplaner som undersöks i denna rapport. Övriga regioner lyfter principen i egna avsnitt i sina planer och kopplar på olika sätt tydligt och formellt principen till det regionala kulturpolitiska ramverket. Sörmlands plan saknar skrivningar om ifall landstinget använder sig av oberoende konstnärligt sakkunniga i bedömningar och beslut om regionala kulturstöd. Omfattar principen även tjänstepersonsnivån på förvaltningar i länet?

VÄSTMANLAND	<p>Region Västmanland lyfter utförligt <i>principen om armlängds avstånd</i> i ett eget avsnitt i planen, samt nämner även den på fler ställen i planen. Eventuellt kunde principen även lyftas i avsnittet om planens/regionens kulturpolitiska ramverk, så att principen inte framstår som ett särintresse, som bara nämns som en underrubrik till en av de fem prioriteringarna.</p> <p>Vi tror också att det hade varit bra att tydligare redogöra i planen för hur regionen i praktiken avser att arbeta för att upprätthålla principen. Omfattar principen även tjänstepersonsnivån i länet? Här hade det varit på sin plats med skrivningar om särskilda referenspersoner med expertkunskap konkret avses att tas in vid behov för vissa bedömningar av projektstöd, eller inte.</p>
VÄSTER-NORRLAND	<p>Region Västernorrland lyfter i sin kulturplan tydligt och utförligt <i>principen om armlängds avstånd</i>. Det hade dock varit önskvärt om det än tydligare hade redogjorts i planen för hur regionen i praktiken avser att arbeta för att upprätthålla principen. Omfattar principen även tjänstepersonsnivån på förvaltningar i länet? Bra att oberoende konstnärligt sakkunniga bedömningar understryks i planen.</p>
UPPSALA LÄN	<p>Region Uppsala lyfter på mer än ett ställe i sin kulturplan tydligt <i>principen om armlängds avstånd</i>. Det hade dock varit önskvärt med en något utförligare redogörelse för hur regionen arbetar under planperioden för att upprätthålla principen, och om den i viss mån även omfattar tjänstepersonsnivån i länet. Här hade det varit på sin plats med skrivningar om huruvida särskilda referenspersoner med expertkunskap avses tas in vid behov för vissa bedömningar av projektstöd, eller inte.</p>
TENDENSER FRÅGA 3.3	<p>Alla de åtta kulturplanerna lyfter tydligt <i>principen om armlängds avstånd</i>. Vi finner det dock anmärkningsvärt att Landstinget Sörmland valt att utelämna specifika skrivningar om principen inne i själva kulturplanens avsnitt, och enbart lyfter principen i sin plans förord.</p> <p>Vi ser en tendens jämfört med de senaste årens kulturplaner att fler planer än förr understryker vikten av oberoende konstnärliga bedömningar i förvaltningsarbetet, och att det påtalas att särskilda referenspersoner med expertkunskap konkret avses att tas in vid behov för vissa bedömningar av kulturstöd. Dock saknar samtliga undersökta planer skrivningar om principen även omfattar tjänstepersonsnivån på kulturförvaltningen.</p>

4 Regionens/landstingets konstnärspolitik

	<p>4.1 Har kulturplanen ett specifikt avsnitt om professionella kulturskapares villkor? (jfr 3.1)</p> <p>4.2 Beskriver regionen/landstinget en särskild regional konstnärspolitik? Exempel på konstnärspolitiska insatser för yrkesverksamma kulturskapare? (jfr 5.1)</p>
<p>DALARNA</p>	<p>4.1/4.2 Ja, Landstinget Dalarna lyfter fram de professionella kulturskaparna och arbetet med att främja deras villkor under en egen rubrik i ett förhållandevis långt avsnitt i planen. Vi finner dock att de konstnärspolitiska perspektiven är diffust beskrivna i avsnittet, och att landstinget i allt för hög grad lyfter fram vikten av bidrag till kulturskapare som ett konstnärspolitiskt självändamål. Kopplingen mellan kulturskapare och kulturella och kreativa näringar kunde göras mer ingående.</p> <p>Landstinget påtalar att länskulturinstitutionerna främjar det professionella kulturlivet i länet. Sammanfattningsvis sker det genom att: (1) erbjuda turnéstöd och subventioner som underlättar fria grupperns turnerande med offentlig-, barn och unga-föreställningar, (2) arrangera utbudsdagar där fria grupper får möta offentliga inköpare, (3) bistå kommunerna att rigga projekt inom skapande skola med professionella kulturskapare, (4) arrangera mötesplatser för att stimulera nätverk för länets professionella kulturskapare, (5) bistå med lokaler, kompetens och utrustning, (6) möjliggöra residens inom olika kulturområden (7), vara samproducent i film- eller musikproduktioner, (8) stimulera kulturskapares företagande inom kulturella och kreativa näringar samt (9) synliggöra länets kulturskapare och deras verk.</p>
<p>GÄVLEBORG</p>	<p>4.1 Både ja och nej, inget specifikt rubricerat avsnitt, men de professionella kulturskaparna lyfts i flera olika avsnitt i planen. Region Gävleborg identifierar fyra olika utvecklingsområden för kulturen. De professionella kulturskaparnas villkor lyfts i område nr 1 – Kreativitet genom stöd till det professionella konst- och kulturlivet. En underrubrik i avsnittet är "Kulturskapares ekonomiska villkor, ekonomiskt stöd och konstnärlig residensverksamhet" (jfr fråga 4.3 nedan).</p> <p>4.2 I ett konstnärspolitiskt perspektiv ser KLYS mycket positivt på att Region Gävleborg under planperioden särskilt avser att lyfta det professionella kulturlivet och kulturskaparnas villkor i länet inom ramen för regionala kulturpolitiska utvecklingsområden för planperioden. Vi hyser dock farhågor inför vilka aktörer som får dominera i Gävleborgs kulturutveckling i ljuset av hur diffust regionen i sin plan beskriver relationen och gränsdragningarna mellan professionella, ideella och amatörverksamheter, bl a i avsnittet "Samspel med länets civilsamhälle och professionella konst- och kulturliv" (jfr fråga 4.4 nedan).</p> <p>Planen saknar särskilda skrivningar om hur regionen specifikt ser på kompetensutveckling för professionella kulturskapare i länet, och om konkreta förslag för planperioden. Detsamma gäller i avsnitten om de olika verksamhetsområdena. Regionens planer på kompetensutveckling framstår överlag som diffusa. Här hoppas vi att handlingsplaner av olika slag ska konkretisera insatserna framöver.</p> <p>Skrivningar i planen lyfter särskilt samspelet mellan de professionella kulturskaparna och länskulturinstitutionerna som konstnärlig drivkraft för regionens kulturliv. Insatserna som listas inom flera olika verksamhetsområden, så som litteratur, film samt bild och form, lyfter vikten av kompetenshöjande insatser och planer på att kulturaktörer med regionalt uppdrag ska ansvara för detta inom respektive område.</p>
<p>JÄMTLAND HÄRJEDALEN</p>	<p>4.1 Ja, i planens avsnitt 3 om kulturpolitiska utgångspunkter och mål lyfts professionella kulturskapares villkor under rubriken <i>Konstnärliga behov</i>. Dessutom är ett av kulturplanens fyra särskilt utpekade mål och insatsområden för planperioden är "Professionella kulturskapare ska ha goda förutsättningar att verka i regionen".</p> <p>4.2 I ett konstnärspolitiskt perspektiv finns det mycket positivt i Region Jämtland Härjedalens kulturplan. Kulturella och kreativa näringar och kulturskaparnas roll här lyfts som en generellt prioriterad sakfråga. Att stärka</p>

	<p>arrangörsled och kulturscener lyfts fram som några av de övergripande kulturpolitiska prioriteringarna för planperioden.</p> <p>Regionen lyfter vikten av kompetensutveckling för yrkesverksamma kulturskapare inom ramen för målet om att främja kulturskapares villkor under planperioden. Det saknas dock en samlad redogörelse för regionens syn på kompetensutvecklingsfrågor, både regionalt och interregionalt gällande de yrkesverksamma kulturskaparna i Jämtland/Härjedalen och i norrlänen. Här kunde skrivningar tydliggöra mer konkret hur regionen avser att hantera allehanda kompetensutveckling för kulturskapare under planperioden.</p> <p>Vi vill poängtera att vi ser ett stort värde i att Jämtland/Härjedalen öppnar för interregional kompetensutveckling av olika slag i samarbete med övriga tre regioner i Norrland. En mindre region kan inte ensamt resursmässigt hantera alla sorters konstnärspolitiska insatser inom samtliga konstområden. För att främja just regional yrkeskompetensutveckling är det ett utmärkt sätt att dra nytta av interregionala samarbeten med grannregioner.</p>
<p>KALMAR LÄN</p>	<p>4.1/4.2 Ja, Kalmar läns kulturplan har ett avsnitt som heter "Länets förutsättningar för professionella", där villkoren för länets kulturskapare beskrivs. Men planen saknar ett samlat grepp kring redogörelser för konstnärspolitiska insatser övergripande sett under planperioden; hur länets kulturella infrastruktur ska hantera sådant som t ex samverkan mellan kulturinstitutioner och det fria professionella kulturlivet, generella möjligheter till kompetensutveckling för yrkesverksamma kulturskapare och utveckling av konstnärsresidens.</p> <p>Kulturplanens upplägg i stort skapar viss oklarhet kring konstnärspolitiska perspektiv. Redogörelserna i många av avsnitten i planen andas en medvetenhet kring vikten av bra villkor för professionella kulturskapare, och mycket i planen ger positiva signaler i sak. Men i sin helhet framstår Kalmar läns plan som bristfällig när det gäller vad som i praktiken planeras att realiseras under planperioden för att stärka yrkesvillkoren för kulturskaparna i länet. Vi vill dock poängtera att vi självfallet förstår att ett mindre län resursmässigt inte ensamt kan hantera alla sorters konstnärspolitiska insatser inom samtliga konstområden, och vi ser därför med tillförsikt på hur Kalmar län rent konstnärspolitiskt kan dra nytta av interregionala samarbeten inom ramen för regionsamverkan Sydsverige respektive kultursamverkan i sydost.</p> <p>Även planens avsnitt om scenkonst respektive film saknar skrivningar om kompetensutveckling för professionella kulturskapare i länet, vilket vi finner anmärkningsvärt för en kulturplan.</p>
<p>SÖRMLAND</p>	<p>4.1 Nej, landstinget Sörmlands kulturplan saknar ett specifikt avsnitt om de professionella kulturskaparnas villkor, likaså övergripande skrivningar om utveckling av kompetensutveckling för kulturskapare. Landstinget hänvisar till att mer konkreta förslag på insatser presenteras i kommande årliga aktivitetsplaner, vilket gör det svårt att i denna rapport mer specifikt analysera och kommentera planen i ett konstnärspolitiskt perspektiv.</p> <p>4.2 Ja, positivt är att landstinget i planens avsnitt <i>Regional utveckling</i> understryker att det behövs en kulturell infrastruktur som ger möjlighet att utveckla konstnärligt och kulturellt arbete, möjlighet att livnära sig på sin kompetens och kunskap. En uttalad ambition för planperioden är att initiera ett regionalt gemensamt arbete kring en <i>konstnärspolitisk infrastruktur</i>, i syfte att förbättra förutsättningarna att kunna vara verksam, leva och bo i Sörmland. Det betonas att detta behöver göras tvärsektoriellt.</p> <p>Men trots dessa uttalat goda ambitioner för kulturskaparna i Sörmland, ser KLYS i ett konstnärspolitiskt perspektiv brister i Landstinget Sörmlands kulturplan. Planen saknar särskilda avsnitt eller skrivningar som i mer strukturella ordalag samlat lyfter de professionella kulturskaparna, deras roll i länets kulturliv, distinktioner mellan amatör-, ideell och professionell kultur, samt förutsättningarna i Sörmland för att vara yrkesverksam inom konst och kultur.</p> <p>Vi finner dock flera positiva skrivningar med fördjupningar kring professionella kulturskaparperspektiv inom ett antal områden, bl a scenkonstområdet: "Scenkonst Sörmland ska fortsätta att beställa ny musik, dramatik och koreografi med syfte att skapa arbetstillfällen för professionella kulturskapare samt stärka konstformernas utveckling." Vi hade överlag gärna sett fler sådana konkretiseringar i planen, framför ofta allmänt hållna beskrivningar av kulturens innebörd och nytta; gärna i stället mer om landstingets kvalitetsarbete och konstnärspolitiska incitament för en hållbar regional kulturpolitik.</p> <p>Det är bra att kompetensutveckling lyfts konkret i musikavsnittet. I övrigt saknar planen en samlad redogörelse för landstingets syn på kompetensutvecklingsfrågor gällande de yrkesverksamma kulturskaparna i Sörmland.</p>

<p>VÄSTMANLAND</p>	<p>4.1 Ja, Region Västmanland lyfter ”goda förutsättningar för professionella kulturskapare att bo, verka och utvecklas” som en av sina fem strategiska prioriteringar för planperioden. Denna prioritering ges ett stort utrymme i ett eget avsnitt i kulturplanen.</p> <p>4.2 Ja, konstnärspolitiskt hör Västmanlands kulturplan till en av de bättre av planerna som vi bedömer i denna rapport. Kulturplanens upplägg i stort, när det gäller frågor om kulturskapares villkor, är dock något inkonsekvent och skapar viss oklarhet om och hur samtliga konstområdens kulturskapare omfattas av regionens strategiska prioritering, eftersom specifika bild- och formkonstinsatser som <i>enprocentsregeln</i> och <i>MU-avtalet</i> får stort utrymme, medan motsvarande detaljer kring andra konstområden saknas i avsnittet om prioriteringen, t ex om arvoden och ersättningar för författare m fl, samt om kompetensutveckling inom scenkonst och film. Avsnittet saknar skrivningar om hur regionen övergripande ser på kompetensutveckling för professionella kulturskapare i länet, och vilka övergripande konkreta förslag som finns för planperioden. I avsnitten om scenkonst respektive film längre fram i planen kan vi dock läsa om flera konkreta saker som rör kompetensutveckling, vilket är positivt.</p> <p>Det är positivt att Region Västmanland i sin plan tydligt aviserar att man ska kartlägga och inventera kulturskapare inom alla konstområden och deras förutsättningar att verka i länet. Det är också bra att det påtalas att detta ska kopplas till regeringens nationella konstnärspolitiska utredning⁹.</p>
<p>VÄSTER-NORRLAND</p>	<p>4.1 Nej, Västernorrlands kulturplan saknar ett sedvanligt disponerat avsnitt om de professionella kulturskaparna, så som de flesta övriga planerna i denna rapport har, men regionen väljer att i planen ha en särskild ”faktaruta”, där de professionella kulturskaparna lyfts fram specifikt under en egen rubrik. Här nämns även den statliga konstnärspolitiska utredningen (se not 9). Vi finner i övrigt att de konstnärspolitiska perspektiven för länets yrkesverksamma kulturskapare lyfts till synes sporadiskt i olika avsnitt av kulturplanen, utan en tydlig, samlad linje i sakfrågor som rör kulturskapares villkor i Västernorrland.</p> <p>I planens avsnitt 5 är det oproportionerligt mycket och detaljerade redogörelser för regionens arbete med det ideella kulturlivet och amatörkulturen i länet i jämförelse med skrivningarna som lyfter de professionella kulturskaparna och deras villkor. Faktum är att detaljer kring kulturskaparnas villkor knappast lyfts alls i avsnitt 5.</p> <p>I ett förhållandevis kortfattat avsnitt med rubriken ”Kulturskaparna genom KLYS” framhålls själva dialogen med kulturskaparna som det mest väsentliga – inte utvecklingen av konstnärspolitiska insatser i länet. Regionen påtalar att: ”Det som ringades in som goda resultat var just att samrådet sker [...]”. Endast en mening i avsnittet lyfter att ”betona vikten av att följa nationella avtal” och ”i dialog med kulturinstitutionerna stärka det konstnärspolitiska uppdraget”.</p> <p>4.2 Ett av Västernorrlands horisontella mål för planperioden är att främja kulturskaparnas villkor i länet. Det är mycket positivt hur konstnärspolitiken nämns konkret i målet och lyfts som en övergripande ambition i den regionala kulturpolitiken. I de specifika avsnitten om konstområdena lyfts konstnärspolitiska insatser under rubriker som ”Utvecklingsområden” och ”Utvecklingsmålet”. I bild- och formavsnittet lyfts att de kollektiva konstnärsverkstädernas roll behöver stärkas långsiktigt, att efterlevnaden av <i>MU-avtalet</i> och <i>enprocensregeln</i> är viktigt, att stärka utställningsplattformarna i regionen och nätverksuppbyggnad mellan olika konstinstitutioner. På musikområdet är en hög prioritet för planperioden att utveckla samverkan mellan arrangörsleden och civilsamhället, samt att professionalisera en del av de ideella arrangörerna genom kompetensutveckling.</p> <p>Det är positiva saker för kulturskaparna som lyfts i Västernorrlands kulturplan, men med rubriker som ”Utmaningar” och ”Utvecklingsområden” framstår skrivningarna i planen mer som visioner än konkreta, skarpa insatsplaner jämfört med flera andra planer. En regional kulturplan kunde tydliggöra än mer konkret vad regionen avser att göra samlad under planperioden, t ex när det gäller samverkan mellan de regionala kulturinstitutionerna och det fria professionella kulturlivet i länet. Vi lär säkert se mer konkretiseringar av den regionala konstnärspolitiken i Västernorrland i kommande årliga handlingsplaner m m.</p>
<p>UPPSALA LÄN</p>	<p>4.1 Ja, Region Uppsalas kulturplan har ett jämförelsevis mycket omfattande och välskrivet specifikt avsnitt om de professionella kulturskaparnas villkor i länet. Regionen påtalar att de professionella kulturskaparna behöver särskilda konstnärspolitiska insatser och skriver i planen om att stödja en kulturell infrastruktur som ger professionella kulturskapare och fria grupper en bättre möjlighet att fördjupa och utveckla sitt eget skapande och bidra till det regionala konst- och kulturlivets utveckling.</p>

⁹ Konstnär – oavsett villkor? SOU 2018:23

	<p>4.2 Ja, i Uppsala läns kulturplan lyfts en rad konkreta konstnärspolitiska förslag för planperioden, bl a att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fortsätta utdelningen av det tvååriga konstnärliga utvecklingsstödet - höja stipendiebeloppet för övriga kulturstipendier för professionella kulturskapare - vid anlitaandet av professionella kulturskapare tillämpa respektive konstområdes arvodesrekommendationer - arbeta för att motverka den hot- och våldsbild som finns mot professionella kulturskapare och utställningsarrangörer genom gränsöverskridande nätverk för fortbildning, genom upplysning och informations-spridning praktiskt samt genom arrangemang av workshops på temat - arbeta för att konsulentfrämjande stöd stärker de professionella kulturskaparnas villkor. Region Uppsala bidrar till exempel med kunskap och tillämpning av <i>MU-avtalet</i> (om Medverkans- och Utställningsersättning) vid länets institutioner och utställningsarrangörer - arrangera fortbildning för länets professionella kulturskapare för att möjliggöra fler stipendieansökningar och bidragsansökningar från länet hos de nationella myndigheter och aktörer som fördelar stöd inom kulturområdet
<p>TENDENSER FRÅGA 4.1/4.2</p>	<p>Som vi påpekar i bl a fråga 3.1 ovan är tendensen tydlig sedan några år tillbaka att regionerna i allt högre grad och mer formaliserat och utförligt lyfter de professionella kulturskaparna i kulturplanerna. Nästan alla kulturplaner som undersöks i denna rapport har ett specifikt rubricerat avsnitt om de professionella kulturskaparna. Av de åtta planerna är det bara två (Sörmland och Västernorrland) som saknar ett sådant specifikt rubricerat avsnitt. Västernorrland har dock bra samlade skrivningar om de professionella kulturskaparna i ett avsnitt i form av en särskild "faktaruta", medan övriga sex planer har sedvanligt disponerade avsnitt specifikt om de professionella kulturskaparna i brödtexten.</p> <p>Vi kan konstatera att många regioner på senare år mer detaljerat än förr börjat formulera en egen regional konstnärspolitik i sina kulturplaner. Vi noterar att ingen region tycks gå efter någon mall i saken, utan att varje kulturplan har ett eget sätt att lyfta konstnärspolitik och kulturskaparnas perspektiv, och att skillnaderna kan vara stora mellan hur de olika planerna belyser yrkesperspektiven inom länens kulturliv och insatserna för att främja kulturskaparna.</p> <p>Själva begreppet <i>konstnärspolitik</i> nämns fortsatt ganska sällan i de regionala kulturplanerna, men i samtliga planer presenterar regionerna en rad konstnärspolitiska insatser som omfattar både kompetensutveckling, residensverksamheter, resurscentra och stödordningar för kulturskapare.</p> <p>Den konstnärspolitiskt bäst formulerade kulturplanen är i våra ögon Region Uppsalas, men vi imponeras också av Västmanlands, Dalarnas och Jämtland/Härjedalens mycket tydligt <i>kulturskaparinriktade</i> kulturplaner. Vi ser också många goda konstnärspolitiska ambitioner i övriga planer, och vill särskilt premiera Gävleborg för att sätta ljuset på <i>kulturens och konstens egenvärde</i> i underrubriken till kulturplanen.</p> <p>Sörmland talar i sin plan om att utveckla <i>en konstnärspolitisk infrastruktur</i> – en viktig ambition vi ser fram emot att följa under planperioden.</p> <p>Kalmar län lyfter bl a <i>konstnärlig kvalitet</i> mer än andra, och vill uppmärksamma <i>kulturkritikens</i> roll i den kulturella infrastrukturen.</p> <p>Västernorrland har ihop med Jämtland/Härjedalen genom åren hört till de regioner som har det bästa <i>samrådsarbetet</i> med de yrkesverksamma kulturskaparna. Inspelen från kulturlivet som framvisas i deras planer visar på en särskild lyhördhet för kulturskaparnas villkor.</p> <p>När det gäller mer konkreta, uttalade konstnärspolitiska perspektiv och riktlinjer inom olika konstområden i planerna råder det ofta en viss obalans i hur planerna fördjupar skrivningarna i sakfrågor. Det är mycket positivt hur förhållandevis ingående bild- och formområdet beskrivs i de flesta planerna, med specifika skrivningar om sådant som <i>MU-avtalet</i> och <i>enprocentsregeln</i>. Vi noterar däremot att en del planer inte redogör för andra konstområden lika detaljrikt, eller motsvarande specifikt i de föreslagna regionala insatserna för planperioden.</p> <p>Det är förvånande, och högst anmärkningsvärt, att så få kulturplaner har skrivningar om att under planperioden inventera och kartlägga sitt läns kulturliv, och då särskilt de professionella kulturskaparna. Här sticker Region Västmanland ut med ett tydligt formulerat regionalt uppdrag för planperioden om detta (som de även kopplar till den statliga konstnärspolitiska utredningen), vilket vi ser mycket positivt på.</p>

	<p>4.3 Finns det målsättningar och konkreta skrivningar om att följa avtal och ersättningsnivåer för kulturskapare? Nämns upphovsrätten i planen?</p>
DALARNA	<p>Ja, Landstinget Dalarna har tydliga skrivningar i planen om vikten av att följa gängse arvodes- och ersättningsnivåer för professionella kulturskapare. I det särskilda avsnittet om professionella kulturskapare handlar ett avsnitt konkret om kulturskaparnas ekonomiska villkor.</p> <p>Nej, <i>upphovsrätten</i> nämns inte ordagrant någonstans i planen. Däremot påtalar landstinget vikten av att kommuner, länsinstitutioner etc. "följer Stims prislista", vilket självfallet avser att ta hänsyn till upphovsrätten.</p>
GÄVLEBORG	<p>Ja, Gävleborgs kulturplan har ett eget avsnitt i planen som lyfter kulturskapares ekonomiska villkor. Det är bra att skrivningarna här är konstområdesövergripande, men planen saknar mer utförliga och specifika skrivningar som lyfter ekonomiska villkor för vissa konstområden, som t ex litteraturområdet och Författarförbundets arvodesrekommendationer.</p> <p>Ja, <i>upphovsrätten</i> lyfts på flera ställen i planen och skrivningarna är jämförelsevis ytterst utförliga i saken.</p>
JÄMTLAND HÄRJEDALEN	<p>Delvis. Det är bra att regionen i kulturplanen påpekar att det är viktigt att "följa gällande riktlinjer och rekommendationer avseende ersättning", och att ett insatsområde för planperioden är att "främja förutsättningar för kulturskapare genom att erbjuda [...] goda villkor och ersättningar enligt avtal". Det är också positivt att regionen så konkret hävdar att den ska verka för att <i>MU-avtalet</i> inom bild- och formområdet följs. Dock saknar planen skrivningar som lika konkret påtalar vikten av nationella avtal för andra konstområden och vikten av att följa gängse arvodes- och ersättningsnivåer för professionella kulturskapare inom exempelvis litteraturen, filmen och musiken. Skrivningarna om ersättningar och avtal framstår mer som bisatser i stället för att framhävas mer ingående och genomgripande.</p> <p>Ja, <i>upphovsrätten</i> nämns i ett avsnitt om digital delaktighet, där man påtalar ambitioner om att öka kompetensen om digitaliseringens effekter avseende upphovsrätten.</p>
KALMAR LÄN	<p>Delvis. Planen saknar något särskilt avsnitt om arvoden och avtal för yrkesverksamma kulturskapare. Det är visserligen positivt hur landstinget i ett eget avsnitt lyfter kulturskaparnas förutsättningar och möjligheter i Kalmar län och möjligheterna att bo och försörja sig som professionell kulturskapare inom olika konstområden. Men ersättningsfrågor i detta avsnitt handlar främst om verksamma inom bild- och formområdet. Vikten av att följa ersättningsnivåer och avtal inom övriga konstområden nämns i generella ordalag i en mening. Däremot lyfts i litteraturavsnittet "förutsättningarna för litterära upphovspersoner" och "relevanta arvoden" för dem.</p> <p>Nej, <i>upphovsrätten</i> nämns inte specifikt någonstans i Kalmar läns kulturplan.</p>
SÖRMLAND	<p>Nej, Sörmlands kulturplan saknar både något specifikt avsnitt om de professionella kulturskaparnas villkor och några enskilda skrivningar som konkret lyfter kulturskapares ekonomiska villkor, och vikten av att följa gängse arvodes- och ersättningsnivåer inom olika konstområden. Några skrivningar i planen lyfter dock konstnärspolitiska perspektiv, men i mer generella ordalag.</p> <p>Nej, <i>upphovsrätten</i> nämns inte specifikt någonstans i Sörmlands kulturplan.</p>
VÄSTMANLAND	<p>Delvis. Västmanlands kulturplan lyfter vikten av gynnsamma förutsättningar för att möjliggöra för kulturskapare att bo kvar i länet och att försörja sig på sitt yrke. Det saknas emellertid i avsnittet fler konkreta skrivningar om hur ekonomiska villkor för yrkesverksamma kulturskapare ser ut i praktiken. <i>MU-avtalet</i> för bild- och formkonstnärer nämns, men inte så mycket mer kring ersättningar och arvoden till kulturskapare inom andra konstområden än bild och form.</p>

	<p>Nej, <i>upphovsrätten</i> nämns inte specifikt någonstans i Region Västmanlands kulturplan.</p>
<p>VÄSTER-NORRLAND</p>	<p>Delvis. Västernorrlands kulturplan har ett avsnitt om de professionella kulturskaparna, men saknar ett specifikt avsnitt som samlat tar upp och fördjupar sig kring konstnärspolitiska sakfrågor, så som kulturskaparnas ekonomiska villkor. Det är visserligen positivt hur Region Västernorrland i planen påpekar att regionen har en viktig uppgift i att verka för bättre arbetsvillkor och arbetsmöjligheter för yrkesverksamma kulturskapare i hela regionen, och att insatser som efterfrågas är att arbeta för bättre arbetsvillkor och ersättningar.</p> <p>Vikten av att följa nationella avtal gällande professionella kulturskapare lyfts konkret i några enskilda skrivningar i planen, men det är på det stora hela anmärkningsvärt lite skrivet om att följa gängse arvodes- och ersättningsnivåer inom de olika konstområdena för professionella kulturskapare.</p> <p>Ja, <i>upphovsrätten</i> nämns både i bild och form-avsnittet och i skrivningar om digitalisering och professionella kulturskapare. I övriga delar av planen skrivs inget mer om <i>upphovsrätten</i>.</p>
<p>UPPSALA LÄN</p>	<p>Region Uppsalas kulturplan har ett omfattande avsnitt om de professionella kulturskaparna. Här är en av punkterna för planperioden att vid anlitaandet av professionella kulturskapare tillämpa respektive konstområdes arvodesrekommendationer. <i>MU-avtalet</i> för bild- och formkonstnärer nämns, men inte så mycket mer lika konkret kring ersättningar och arvoden till kulturskapare inom andra konstområden. Däremot är en uttalad prioritering inom litteraturområdet att tillämpa Författarförbundets arvodesrekommendationer.</p> <p>Ja, <i>upphovsrätten</i> lyfts i avsnittet om digitalisering som en prioritering under planperioden, men planen saknar i övrigt närmare skrivningar om <i>upphovsrätten</i>.</p>
<p>TENDENSER FRÅGA 4.3</p>	<p>Här är det slående hur kulturplanerna skiljer sig åt när det gäller att konkret lyfta avtal och ersättningsnivåer för professionella kulturskapare. Vissa är förhållandevis noggranna med skrivningarna (Dalarna, Uppsala), medan andra kulturplaner nästan helt utelämnar konkretiserande skrivningar i saken.</p> <p><i>Upphovsrätten</i> lyftes nästan aldrig i regionala kulturplaner för några år sedan. Nu finner vi skrivningar om den i hälften av årets undersökta planer. Gävleborg sticker ut som den plan som mest ingående lyfter upphovsrättsliga frågor. Också Västernorrland och Uppsala lyfter <i>upphovsrätten</i> något mer än övriga kulturplaner.</p> <p>Som vi konstaterar i föregående fråga (4.1/4.2), är det ofta förhållandevis mycket fokus i kulturplanerna på bild- och formområdet, med detaljerade skrivningar om bl a <i>MU-avtalet</i> och <i>enprocentsregeln</i>, medan andra konstområden inte ges motsvarande utrymme eller liknande detaljbeskrivningar av särskilda regionala insatser. Ersättningar till verksamma inom litteraturområdet påtalas dock specifikt i en del planer.</p> <p>Vi välkomnar självfallet de ofta välskrivna och detaljerade avsnitten om satsningar på bild och form-området, särskilt som detta område nu ingår formellt i samverkansmodellens förordning, men på det stora hela borde regionerna bli bättre på att mer konkret inom samtliga konstområden påtala vikten av att följa avtal och ersättningsnivåer i kulturplanerna. I vissa fall har vi noterat att en del skrivningar utelämnades av ren glömska och lades till i planerna efter remissperioden (jfr fråga 6.1 nedan).</p>

	<p>4.4 Hur beskriver regionen/landstinget förhållandet mellan professionella kulturskapare, det ideella kulturlivet och amatörkulturen? Hur ser balansen ut mellan satsningar på de olika områdena?</p>
<p>DALARNA</p>	<p>Landstinget Dalarna gör det tydligt i sin plan att de avser att satsa mycket på både professionell och ideell sektor inom kulturen. I planen finns det inga oklarheter kring de olika nivåerna och hur de relaterar till varandra i länets kulturliv och kulturpolitik. Det påpekas i planens introduktion att en nyhet är att planen ägnar ett särskilt kapitel åt civilsamhället, och att det ideella föreningslivet är en viktig förutsättning för kultur och bildningsutveckling; att Dalarnas arrangörer i form av privata aktörer, föreningar och studieförbund är avgörande för genomförandet av kulturverksamheter i Dalarna.</p> <p>Planen har ett relativt omfattande avsnitt om de professionella kulturskaparna. De olika avsnitten tydliggör skillnaden och relationen mellan professionella kulturskapare och amatörkulturskapande eller -utövande. Vi noterar att amatörkulturbegreppet inte lyfts i planen förutom i en kort skrivning om teater.</p>
<p>GÄVLEBORG</p>	<p>I ett konstnärspolitiskt perspektiv ser KLYS mycket positivt på att Region Gävleborg under planperioden särskilt ska lyfta det professionella kulturlivet och kulturskaparnas villkor i länet inom ramen för regionala kulturpolitiska utvecklingsområden för planperioden. Men vi uppfattar Gävleborgs kulturplan som något diffus när det gäller gränsdragningarna mellan professionella, ideella och amatörverksamheter, bl a i avsnittet "Samspel med länets civilsamhälle och professionella konst- och kulturliv".</p> <p>De professionella kulturskaparnas betydelse för kulturlivet i länet hamnar i skugga i detta avsnitt, där regionen hävdar att civilsamhällets organisationer; folkrörelser och föreningsliv, har en "avgörande betydelse" för konst- och kulturlivet i Gävleborg, och att professionella kulturaktörer med regionalt uppdrag bl a behöver arbeta för att stärka föreningslivet. Vidare hävdar regionen att "privatpersoner" och "grupper av individer som har en stark drivkraft", dessutom "med otydlig organisationsform" och "en stark vilja att förverkliga kulturidéer", står för en stor del av utvecklingen och förnyelsen av kulturlivet i Gävleborg. Här tycks regionen utgå ifrån att regionens kulturliv i första hand skulle bygga på ideella krafter och amatörverksamheter.</p> <p>Dock är det positivt med skrivningar i planen om de professionella kulturskaparna och samspelet mellan dessa och kulturinstitutionerna som konstnärlig drivkraft för regionens kulturliv.</p>
<p>JÄMTLAND HÄRJEDALEN</p>	<p>Att Jämtland Härjedalens regionala utvecklingsstrategi särskilt pekar på att den ideella sektorn ska få en starkt roll i kulturlivet är visserligen viktigt och bra i flera olika avseenden, men KLYS ser långsiktigt en fara i att ett kontraproduktivt motsatsförhållande kan uppstå mellan ideell och professionell kultur, och att ekonomiska hänseenden tenderar att styra den regionala politiken mot kostnadseffektiva lösningar, där satsningar på ideell kultur ibland sätts före insatser för professionell kulturutveckling. Risken tror vi är störst i glesbygden. Därför ser vi positivt på hur Region Jämtland Härjedalens kulturplan påtalar vikten av professionella kulturutvecklingsinsatser för hela regionen, även utanför tätorterna.</p>
<p>KALMAR LÄN</p>	<p>Liksom Dalarna är Landstinget i Kalmar län relativt tydligt i sin kulturplan med att de avser att satsa mycket på både professionell och ideell sektor inom kulturen. I planen finns det inga nämnvärda oklarheter kring de olika nivåerna och hur de relaterar till varandra i länets kulturliv och kulturpolitik. Planen ägnar ett särskilt kapitel åt civilsamhällets förutsättningar och möjligheter. I skrivningarna om de olika utvecklingsområdena för planperioden framgår skillnaden och relationen mellan professionella kulturskapare och amatörkulturskapande eller -utövande. Bl a står det i en skrivning att "i städer och på landsorten har studieförbund och professionella kulturskapare den viktiga arrangerande och förmedlande rollen att förse medborgarna med kultur och möjlighet till eget skapande."</p>
<p>SÖRMLAND</p>	<p>Till skillnad från flera av de övriga planerna saknar Sörmlands kulturplan ett specifikt avsnitt om civilsamhället och den ideella sektorn. I sin kulturplan använder landstinget överlag begreppet "civilsamhället" vid sidan av kulturskapare och andra aktörer i kulturlivet. Landstinget tydliggör sitt samrådsarbete inför planen och att olika dialogparter varit från civilsamhället, den ideella sektorn och de professionella kulturskaparna. Amatörkultur lyfts</p>

	<p>i stort sett inte alls i kulturplanen. Distinktionen mellan amatörer och professionella nämns i några skrivningar om folkbildning respektive slöjd.</p>
VÄSTMANLAND	<p>Västmanlands kulturplan är tydlig med att skilja på professionellt och ideellt kulturliv. Planen har ett särskilt avsnitt om föreningsliv och ideell sektor. I planen lyfts amatörteaterns betydelse för teaterlivet i regionen. Länsteatern har en särskild amatörteaterkonsulent för att utveckla samverkan i länet mellan olika aktörer inom scenkonsten.</p> <p>Regionen lyfter fram de professionella kulturskaparnas betydelse för utvecklingen av kreativa och kulturella näringar och vi uppfattar att regionen ger uttryck för en tydlighet och medvetenhet kring hur de yrkesverksammas perspektiv skiljer sig från ideellt arbete och amatörkulturverksamheter.</p>
VÄSTER-NORRLAND	<p>Planen har ett förhållandevis omfattande avsnitt om det civila samhället och föreningslivet. Här lyfts bl a ideell kulturallians och amatörteaterns riksförbunds arbete i länet. Det hade generellt sett varit önskvärt med tydligare gränsdragningar i planen mellan professionellt verksamma och ideella verksamheter och amatörkultur. Visserligen är det tydligt i planens rubriker kring vad som handlar om professionell och icke-professionell kultur, men i planens avsnitt 5 är det oproportionerligt mycket och detaljerade redogörelser för regionens arbete med det ideella kulturlivet och amatörkulturen i länet i jämförelse med skrivningarna som lyfter de professionella kulturskaparna och deras villkor. Faktum är att detaljer kring kulturskaparnas villkor knappast lyfts alls i avsnitt 5.</p> <p>På musikområdet är en hög prioritet för planperioden att utveckla samverkan mellan arrangörsleden och civilsamhället, samt att professionalisera en del av de ideella arrangörerna genom kompetensutveckling.</p>
UPPSALA LÄN	<p>Jämförelsevis är detta en av de bättre planer vi läst på länge när det gäller att lyfta professionella kulturskapares villkor och att skilja dessa från satsningar för ideella verksamheter och amatörverksamheter. Region Uppsala visar på en medvetenhet kring de olika nivåerna och aktörerna i kulturlivet och kulturpolitiken, och hur dessa nivåer samspelar med varandra. Det är särskilt värdefullt att planen lyfter de professionella kulturskaparnas villkor både i ett eget avsnitt och i flera olika sammanhang genom planens olika målavsnitt, liksom utförligt inom varje konstområde. Överlag är regionen noga med att påtala om det handlar om de professionellt verksamma eller inte i planens skrivningar.</p> <p>I avsnittet om digitalisering hävdar regionen att: "Digitaliseringen har skapat helt nya möjligheter till samarbeten och utvecklingen gör att gränserna mellan producent och kreatör och konsument och aktiv deltagare, blir mer otydliga. Inom forskningen kallas aktörerna ofta prosumenter."</p>
TENDENSER FRÅGA 4.4	<p>Regioner och landsting visar i sina kulturplaner att de generellt sett har börjat bli noggrannare och tydligare med att göra åtskillnad mellan professionellt och ideellt organiserad kultur och konst, och hur insatserna för kulturutvecklingen riktas och hanteras i olika delar och på olika nivåer i det regionala kulturlivet.</p> <p>En trend bland regionala kulturplaner under de senaste åren är att i högre grad i separata avsnitt lyfta civilsamhället och den ideella sektorns aktörer i det regionala kulturlivet. Många av planerna har fördjupande avsnitt som redogör för föreningslivet och andra ideella verksamheter och amatörverksamheter. Det är särskilt tydligt i t ex Dalarnas och Västernorrlands planer. Men alla åtta planerna skiljer sig åt ganska mycket i upplägget och i vilken grad de uppmärksammar civilsamhällets aktörer i förhållande till det professionella kulturlivet.</p> <p>Liksom i andra kulturplaner de senaste åren skriver regionerna i år mycket om tillgänglighetsfrågor, kulturell delaktighet, deltagarkultur och eget skapande i kulturlivet.</p> <p>En tendens är att arrangörsledets roll i kulturlivet lyfts mer konkret i planerna, och att både lokalsamhällets och kommunernas roller i relation till regionen beskrivs mer ingående. Också digitaliseringen av kulturlivet beskrivs de senaste två åren allt mer i planerna i anslutning till deltagarkultur och hur gränsdragningar mellan professionella och amatörer och producent och konsument de senaste åren blir svårare att göra. Region Uppsalas skrivning som citeras ovan ger en symptomatisk illustration av utvecklingen och tendenserna.</p>

5 Regionens/landstingets kulturella infrastruktur

	<p>5.1 Lyfts satsningar på konkret kulturell infrastruktur för de professionella kulturskaparna? Finns det specifika skrivningar om digitalisering, mötesplatser, konstnärsresidens etc.? (jfr fråga 4.1/4.2)</p>
<p>DALARNA</p>	<p>Ja, i planens avsnitt om de professionella kulturskaparna listas en rad saker som Landstinget Dalarna vill göra under planperioden för att stärka den kulturella infrastrukturen i länet. Bl a lyfts ambitionen att möjliggöra residens inom olika kulturområden. Det saknas dock mer ingående skrivningar om vad landstinget avser göra under planperioden mer konkret, t ex när det gäller samverkan mellan kulturinstitutionerna och det fria professionella kulturlivet i länet. I avsnitten om respektive verksamhetsområde lyfts konkreta infrastrukturfrågor och -satsningar, bl a inom dans och litteratur.</p> <p>Landstinget listar i planen åtta övergripande utvecklingsområden för planperioden och här handlar flera om att förbättra länets kulturella infrastruktur, bl a att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stärka arrangörsledet och öka tillgången av tillgängliga scener i länet - öka tillgängligheten till länets kulturutbud genom kollektivtrafiken - ta till vara digitaliseringens möjligheter inom kultur- och bildningsområdet <p>Det är positivt att planen har ett utförligt specifikt avsnitt om <i>digitalisering</i>. Dock kopplas inte skrivningarna tydligt till de professionella kulturskaparna. Landstinget Dalarna skriver att de vill "främja en digital transformation inom länskulturinstitutionerna, musikkonservatoriet och folkhögskolorna. Det handlar om att inleda en genomgripande digitaliseringsprocess som möjliggör nya arbetssätt och metoder".</p>
<p>GÄVLEBORG</p>	<p>Ja, Region Gävleborg har som ett särskilt utpekat utvecklingsområde under planperioden att stärka det professionella konst- och kulturlivet. Inom ramen för detta område påtalas att länskulturinstitutionerna ska utveckla kulturella mötesplatser samt konstnärliga residensverksamheter inom olika konstområden.</p> <p>Planen saknar ett eget rubricerat avsnitt om <i>digitalisering</i>. Vi välkomnar i alla fall att några skrivningar om digitalisering nu finns i avsnittet "Tillgång till konst och kultur i hela länet". Här finns skrivningar som: "Digitaliseringen påverkar i högsta grad skapandets villkor." och "[...] utvecklingen leder även till utmaningar exempelvis vad gäller upphovsrätt, och ersättningar till upphovsmän."</p> <p>Planens avsnitt om <i>crossmedia</i> (se not 3, sid 3) lyfter digitala redskap.</p>
<p>JÄMTLAND HÄRJEDALEN</p>	<p>Begreppet <i>kulturell infrastruktur</i> är väldigt centralt i Jämtland/Härjedalens kulturplan och förekommer på många ställen i olika sammanhang. Redan i förordet lyfts vikten av en god kulturell infrastruktur; både konkret fysiskt med scener och mötesplatser och samverkan mellan olika aktörer i länets kulturliv, samt mellan kommunerna.</p> <p>Regionen påtalar övergripande utmaningarna med länets geografi och glesbygd och betonar särskilt regional och kommunal samverkan som nyckeln till en bra kulturell infrastruktur. Digitala lösningar lyfts fram särskilt. "Digital delaktighet" är en av Region Jämtland Härjedalens prioriteringar för planperioden. Men utöver stycket om digital delaktighet saknar planen ett särskilt avsnitt om digitalisering med skrivningar om hur kulturpolitiken ska hantera utvecklingsfrågor kring digitalisering rent konkret i regionen under planperioden. Trots att digital delaktighet är en prioritering i Region Jämtland Härjedalens kulturplan saknas skrivningar om satsningar som kan kopplas till digitalisering bland utvecklingsområdena för perioden 2019-2022. Bara två enstaka punkter inom biblioteks- och designområdet lyfter digitala aspekter.</p> <p>Kulturplanen lyfter särskilt fram att verka för arrangörsutveckling och residensverksamheters utveckling under planperioden, bl a med frilansande scenkonstnärer. Det saknas dock fördjupande skrivningar i planen kring vad regionen avser att göra mer samlad och konkret under planperioden, t ex när det gäller samverkan mellan de regionala kulturinstitutionerna och det fria professionella kulturlivet i regionen. Vissa föreslagna insatser är väldigt sväpande, som t ex "Stärka det litterära området genom insatser för författare i länet."</p>

<p>KALMAR LÄN</p>	<p>Ett avsnitt i Kalmar läns plan handlar övergripande om kultur i hela länet. Här påtalas att Region Kalmar län skriver överenskommelser med de regionala kulturverksamheterna om att de ska producera, bedriva och erbjuda professionell kultur med god kvalitet i hela länet. Förutsättningen för det är ett kommunalt värdskap och lokala arrangörer. Kommunernas roll är viktig för skolornas förmåga att köpa in och ta emot program för barn och unga och till äldre inom omsorgen. Kommunerna spelar även en avgörande roll för arrangörsföreningarnas förutsättningar i form av anslag och lokaler.</p> <p>Vi sympatiserar med att landstinget i redogörelserna för länets digitala satsningar även framhåller faran med förlust av publikens direkta möte med kulturen. Men avsnittet lyfter bara tillgänglighets- och publikperspektiv, och inte alls några kulturskaparperspektiv på digitaliseringens möjligheter och påverkan.</p>
<p>SÖRMLAND</p>	<p>Sörmlands kulturplan har i avsnittet <i>Regional utveckling</i> övergripande skrivningar om konstnärspolitisk utveckling i länet: "Det behövs en kulturell infrastruktur som ger möjlighet att utveckla konstnärligt och kulturellt arbete, möjlighet att livnära sig på sin kompetens och kunskap, arbeta med kulturen som besöksmål i Sörmland och se kulturens kraft som en tillgång i människors vardag. Därför ska ett regionalt gemensamt arbete kring konstnärspolitisk infrastruktur initieras under planperioden, i syfte att förbättra förutsättningarna att kunna vara verksam, leva och bo i Sörmland. Detta behöver göras tvärsektorielt."</p> <p>I planens avsnitt om teater, dans, musik och bild och form beskrivs såväl olika interregionala som internationella satsningar för att främja konstnärlig kvalitet och förnyelse i länet. Men vad vi kan se är det bara i musikavsnittet som det konkret talas om residensverksamhet. Här talas det om att musikresidensverksamheten behöver diversifieras, vilket vi ser positivt på. Det saknas skrivningar om det finns planer på residensprogram inom såväl bild- och form- som litteraturområdet.</p> <p>I avsnittet <i>Konstens infrastruktur</i> i bild- och formavsnittet skriver regionen om att utveckla utställningsverksamheten, den pedagogiska verksamheten och övrig programverksamhet på Sörmlands museum för att inrätta en nyskapande konstinstitution.</p> <p>Kulturplanen saknar ett eget avsnitt om <i>digitalisering</i> i länet, men det finns skrivningar om att se över "den regionala konstverksamhetens närvaro på de olika digitala arenorna", och om digitaliseringens möjligheter sceniskt inom teaterverksamheten, samt om digital utveckling inom arkiv- och biblioteksverksamheterna.</p>
<p>VÄSTMANLAND</p>	<p>I ett särskilt avsnitt i planen lyfts att arrangörer är viktiga för den kulturella infrastrukturen i hela länet. Region Västmanland avser att satsa på att arrangörerna kan verka och utvecklas i länet. Nyckeln är det regionala arrangörsnätverket i Västmanland. Under planperioden ska regionen satsa på att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utveckla infrastrukturen för arrangörer i länet genom kompetenshöjande insatser - utveckla samordning av kulturstöd till arrangörer där arrangörsnätverket är referensgrupp - genomföra en kartläggning av tillgängliga lokaler för arrangemang <p>Kulturplanen lyfter residensverksamheter inom olika konstområden. Bl a är ambitionen att utveckla Västmanlands län till en plats för dans- och cirkusresidens i samverkan mellan institutioner, lokala arrangörer, koreografer och danskonstnärer. Ett <i>Resurscentrum för konst</i> består med kompetens för såväl uppdragsgivare, offentliga och även privata, som uppdragstagare, kulturskapare som arbetar med visuella medier och offentliga gestaltningar.</p> <p>Regionen har antagit "en regional digital agenda" och har ett särskilt avsnitt i planen om digitaliseringen i länet där en av prioriteringarna är att "utveckla digitala mötesplatser", men avsnittet saknar skrivningar specifikt dels om hur kulturplanen relaterar till den digitala agendan, dels om digitaliseringens kopplingar till och påverkan på kulturlivets och kulturskaparnas förutsättningar i Västmanland.</p> <p>Tre utvecklingsområden som gäller kultur nämns, men här skulle planen tjäna på att hänvisa till var i dokumentet dessa utvecklingsområden beskrivs närmare. Att inget av de digitala utvecklingsområdena handlar om konstnärlig produktion eller kulturskapares förutsättningar i länet tycker vi är anmärkningsvärt, särskilt då en av prioriteringarna för planperioden handlar om just förbättrade förutsättningar för kulturskapare att bo, verka och utvecklas i Västmanland.</p>

<p>VÄSTER-NORRLAND</p>	<p>Ett av Region Västernorrlands horisontella mål för planperioden är <i>Digitaliseringen</i>; att bättre nyttja teknikens möjligheter och regionala prioriteringar i relation till <i>den nationella agendan för digitalisering</i>. Regionen har som utvecklingsområde för kulturområdet att sätta ljuset på digital kompetens, digital delaktighet och digital distribution. I planen betonas vikten av att samspela med <i>regional digital agenda</i> (REDA) under kulturplaneperioden.</p> <p>I Västernorrlands plan lyfts digitalisering på många ställen och i olika sammanhang som verktyg för att stärka den regionala kulturella infrastrukturen i stort och för konkreta satsningar. Det finns skrivningar om digitalisering i ett avsnitt om de professionella kulturskaparna och regionen betonar att tillvarata digitaliseringens möjligheter för att synliggöra och skapa arbetsmöjligheter för kulturskapare. Det påpekas att kulturskaparna genom digitaliseringen har en allt mer global arbetsmarknad, som till viss del minskar betydelsen av var man verkar geografiskt. Vidare sägs att konstnärernas internationella utbyte, till exempel genom olika slags residens, är viktigt för en konstnärlig utveckling och ett breddat utbud.</p> <p>Digitalisering lyfts i planen även specifikt inom flera konstområden; bl a digitaliseringens möjligheter för länsteaterns pedagogiska skolverksamhet, för dansen och filmen i länet, samt att digitala verktyg ska utvecklas inom musikområdet för att öka orkesterverksamhetens konstnärliga utveckling och internationella kontakter.</p> <p>I bild- och formavsnittet lyfts att de kollektiva konstnärstadsrådenas roll behöver stärkas långsiktigt, att stärka utställningsplattformarna i regionen och nätverksuppbyggnad mellan olika konstinstitutioner. Det talas om "utveckling av residens" och residensverksamhetens betydelse för nationella och internationella kulturutbyten. Likaså nämns utveckling av residensprogram inom litteraturområdet.</p> <p>Det finns många goda ambitioner i planen kring infrastrukturen för kulturskaparna i länet, men med rubriker som "Utmaningar" och "Utvecklingsområden", och en rad visionära redogörelser framstår planens helhet i saken som aningen otydlig jämfört med flera andra planer. En regional kulturplan kunde tydliggöra mer samlat vad regionen avser att göra i praktiken under planperioden, t ex när det gäller samverkan mellan de regionala kulturinstitutionerna och det fria professionella kulturlivet i länet.</p> <p>På musikområdet är en hög prioritet för planperioden att utveckla samverkan mellan arrangörsleden och civilsamhället, samt att professionalisera en del av de ideella arrangörerna genom kompetensutveckling.</p>
<p>UPPSALA LÄN</p>	<p>Region Uppsala lyfter som särskild prioritering under planperioden utveckling av en regional konstnärspolitik som strävar efter att stödja arrangörskap, ge bättre förutsättningar på platser för kultur, sociala arenor, nätverk och goda arbetsmöjligheter för kulturskaparna i länet. Regionens prioriteringar handlar konkret om att stärka arbetet med mentorskapsprogram, residens, workshops och nätverk för att stödja professionella kulturskapares möjligheter att verka i länet, samt stödja internationella samarbeten och utbyten.</p> <p><i>Digitalisering</i> lyfts relativt utförligt i planen. En <i>regional digitaliseringsstrategi</i> implementeras i regionen, som även kulturplanen relaterar till. Tydligt och insiktsfullt lyfter regionen upphovsrättsliga frågor i sammanhanget.</p> <p>Det är dock anmärkningsvärt att prioriteringarna för digitaliseringsområdet i kulturplanen är få och vagt formulerade. Det saknas skrivningar om hur regionen avser att arbeta för att utveckla kopplingen mellan kulturskaparyrket och den digitala tekniken.</p>
<p>TENDENSER FRÅGA 5.1</p>	<p>Samtliga kulturplaner lyfter utveckling av residensverksamheter och regional arrangörsutveckling som några av de grundläggande sakerna inom den regionala kulturella infrastrukturen. Begreppet mötesplatser och ambitionen att utveckla kulturella mötesplatser förekommer i vissa planer, men inte i särskilt stor omfattning.</p> <p>Hur <i>digitalisering</i> uppmärksammas i kulturplanerna skiljer sig mycket åt mellan de åtta regionerna/landstingen. Merparten av planerna lyfter ämnet, men fortfarande överraskar vissa regioner/landsting med att helt utelämnat fördjupande skrivningar eller avsnitt om digitalisering. Bara ett fåtal planer beskriver digitaliseringen som en självklar del i länets kulturella infrastruktur, och något som prioriteras att utvecklas under planperioden (bl a Västernorrland). Kommunernas roll nämns sällan i sammanhanget.</p>

	5.2 Lyfts särskilda insatser för egenföretagande inom kultur – regionala KKN-satsningar?
DALARNA	Ja, ett av landstingets åtta övergripande utvecklingsområden för planperioden är att stärka kreativa och kulturella näringar. Dalarnas kulturplan har ett avsnitt specifikt om <i>kulturella och kreativa näringar</i> (KKN), och här lyfts de professionella kulturskaparnas roll. Men KKN-avsnittet saknar en koppling till planens avsnitt om de professionella kulturskaparna. Det saknas skrivningar om landstingets konstnärspolitiska perspektiv på regional KKN-utveckling i Dalarna; hur kulturpolitiken kan hantera synergier mellan satsningar på kulturskapare och kulturellerade näringar i länet.
GÄVLEBORG	Ja, Region Gävleborgs kulturplan har ett längre avsnitt specifikt om <i>kulturella och kreativa näringar</i> (KKN) och lyfter tydligt de professionella kulturskaparnas roll. KKN-avsnittet ger ett ambitiöst intryck men borde tydligare kopplas till fler av planens utvecklingsområden och inte enbart till ett av områdena, så som görs nu i planen. KKN-avsnittet nämner inledningsvis en rad konstnärliga yrken och områden som ingår i KKN, men i avsnittet i stort beskrivs nästan uteslutande hur utveckling av kulturmiljö och kulturarv kan kopplas till besöksnäringen i länet. Vi saknar beskrivningar av hur regionen avser att arbeta med KKN-utveckling som gäller de övriga konstområden och kulturverksamheter som listas i början. Vi saknar också skrivningar om regionens konstnärspolitiska perspektiv på regional KKN-utveckling i Gävleborg och balansen mellan instrumentella och konstnärliga aspekter på kulturlivet.
JÄMTLAND HÄRJEDALEN	Ja, Region Jämtland Härjedalen lyfter på flera ställen i sin kulturplan tydligt fram utveckling av <i>kulturella och kreativa näringar</i> (KKN). Sakfrågorna samlas i ett specifikt rubricerat avsnitt i planen. Regionen påpekar både de professionella kulturskaparnas viktiga roll för utveckling av KKN, och vikten av att kulturskaparna har goda villkor i regionen. Däremot saknar vi fördjupande skrivningar om regionens konstnärspolitiska perspektiv på regional KKN-utveckling i regionen; om synergier mellan satsningar på kulturskapare och kulturellerade näringar i regionen. Bland de övergripande mål som har koppling till kulturen i den regionala utvecklingsstrategin för Jämtland Härjedalen ser vi positivt på att kulturella och kreativa näringar lyfts fram särskilt. Vi ser dock en tendens att bl a <i>designområdet</i> lyfts fram väsentligt mer än andra konstområden och hoppas att den regionala kulturförvaltningen och kulturpolitiken under planperioden kan verka för att sätta ljuset på alla konstområden, så att inte näringspolitiska aspekter styr resursfördelning och särskilda satsningar mot enbart vissa områden.
KALMAR LÄN	Ja, Kalmar läns kulturplan lyfter relativt utförligt <i>kulturella och kreativa näringar</i> (KKN) och listar en rad mål och prioriteringar på området, men det är anmärkningsvärt att de yrkesverksamma kulturskaparna i länet – som utgör kärnan i dessa näringar – i stort sett inte nämns i avsnittet, utan enbart i förbigående i en mening. Det saknas skrivningar om hur konstnärligt skapande relaterar till andra politikområden och näringar, och till regionens generella utvecklingsarbete kring kulturella och kreativa näringar, samt om hur landstinget ser på balansen mellan instrumentella och konstnärliga aspekter på dessa näringar. Det är positivt att några av Kalmar läns mål under planperioden är att arbeta för lokal- och produktionsstöd för KKN samt att etablera flera inkubatorer inom olika genrer och konstområden.
SÖRMLAND	Ja, Landstinget Sörmland har under planperioden ett regionalt uppdrag inom <i>Kreativa och kulturella näringar</i> (KKN). I två olika avsnitt i kulturplanen lyfts tydligt fram avsikter att utveckla samverkan mellan kultur och näringsliv och en generell utveckling av kulturella och kreativa näringar i länet. Däremot är det otydligt när det gäller landstingets konstnärspolitiska perspektiv på regional KKN-utveckling i länet. Men det är bra att de påtalar möjligheten till synergier mellan olika politikområden och satsningar där kulturskapare och kulturellerade näringar i länet kan mötas, bl a på dataspelsområdet. Planen lyfter specifikt att erbjuda gränsöverskridande möten mellan datorspelsutvecklare och professionella konstnärer inom samtliga discipliner för att utveckla en plattform för ömsesidigt lärande, en typ av kompetensutveckling. I detta fält där kompetenser och erfarenheter överlappar varandra kan nya idéer växa fram.

VÄSTMANLAND	<p>Ja, <i>kulturella och kreativa näringar</i> (KKN) lyfts som en underrubrik i avsnittet om förutsättningarna för professionella kulturskapare att bo, verka och utvecklas i Västmanland. Det är positivt hur regionen tydligt redogör för hur de professionella kulturskaparna utgör en viktig resurs för utvecklingen av KKN i Västmanland. Regionen påtar vikten av att synliggöra och kartlägga kulturskaparna, och föra dialog med dem för att utveckla KKN i länet. Det saknas dock fördjupade skrivningar om hur den regionala kulturen och kulturpolitiken relaterar till andra politikområden och näringar, och till regionens generella utvecklingsarbete kring kulturella och kreativa näringar, samt om balansen mellan instrumentella och konstnärliga aspekter på kulturlivet.</p>
VÄSTER-NORRLAND	<p>Nej, Västernorrlands kulturplan saknar ett särskilt avsnitt om <i>kulturella och kreativa näringar</i> (KKN). Vi finner inte heller några särskilda redogörelser för om regionen planerar någon samverkan mellan den regionala kultur- och konstnärspolitiken och länets besöksnäringar eller andra näringar. Enbart i en kortfattad skrivning i planen nämns något om besöksnäring och tillväxt genom kulturella näringar i länet. En regional kulturplan borde i mycket högre grad lyfta de regionala kulturella och kreativa näringarna och de professionella kulturskaparnas roll här, särskilt då ett av de planens horisontella mål för planperioden är <i>Besöksnäring och tillväxt</i>, och att regionen avser att närmare undersöka samband mellan kultur och tillväxt i länet.</p>
UPPSALA LÄN	<p>Nej, Region Uppsalas kulturplan saknar ett avsnitt om KKN och innehåller förvånansvärt lite om kulturella och kreativa näringar. Under rubriken "Kultur och regional utveckling" lyfts regionens besöksnäring, kulturmiljö och KKN kortfattat. Det konstateras att "den regionala utvecklingsstrategin anger att utvecklingskraft och kreativitet är betydande för hela regionen". I en skrivning om digitalisering nämns också KKN i förbigående. I KLYS ögon är det anmärkningsvärt att en i övrigt till största delen ambitiös kulturplan utelämnar fördjupningar och problematiseringar kring professionella kulturskapares betydelse för KKN-området. Kulturskaparna lyfts i sammanhanget, men det ekar tomt i avsnittet och bland prioriteringarna för planperioden.</p>
TENDENSER FRÅGA 5.2	<p>Det är tydligt att kulturella och kreativa näringar (KKN) uppmärksammas allt mer i kulturplanerna. Kulturpolitikens koppling till regional utveckling påtalas i allt högre grad de senaste åren, och instrumentella perspektiv på kultur och konst vinner mark. Besöksnäringar, kulturmiljö, kultur i vården och generell näringslivsutveckling genom det som många kallar <i>kultur företagande</i> lyfts i merparten av planerna.</p> <p>Också när det gäller skrivningar om KKN framgår det att olika kulturplaner skiljer sig åt mycket. Några förvånar med att knappt lyfta KKN överhuvudtaget (Västernorrland, Uppsala län), medan andra planer överraskar med att ha två olika avsnitt med snarlika rubriker i ämnet (Sörmland); "Kreativa och kulturella näringar i Sörmland" och "Kultur och näringsliv".</p> <p>I flera planer är avsnitten om kulturella och kreativa näringar omfattande och detaljerade. Men vi finner det anmärkningsvärt att många planers KKN-avsnitt saknar en koppling till kulturplanens övriga avsnitt om de professionella kulturskaparna och konstområdena, samt till skrivningar om digitalisering. Det hör tyvärr till ovanligheterna i kulturplanerna med konstnärspolitiska perspektiv på regional KKN-utveckling; hur kulturpolitiken kan hantera synergier mellan satsningar på kulturskapare och kultureller näringar i länet, och hur kulturpolitiken hanterar balansen mellan instrumentella och konstnärliga perspektiv när det gäller professionell kultur och konst.</p>

	5.3 Lyfts samarbeten med andra regioner och landsting? Konkreta exempel på interregional verksamhet som gagnar kulturskapare i länet?	5.4 Lyfts regionala satsningar på nationella och internationella samarbeten som gagnar kulturskapare i länet?
DALARNA	<p>Nej, interregionala perspektiv finns knappt med i denna kulturplan. Den i stort sett enda konkreta skrivningen handlar om att Länsbibliotek Dalarna samverkar med övriga regionala biblioteksverksamheter i landet, särskilt med de närliggande länen. Ofta sker samverkan genom interregionala projekt.</p>	<p>Ja, framförallt lyfts internationella perspektiv mycket i denna plan. Landstinget har som särskilt mål under planperioden att stimulera till en större mångfald av kulturskapare i länet. Ambitionen är ett ökat samarbete med kommunerna i länet för att erbjuda <i>fristäder</i> för förföljda konstnärer.</p> <p>Planen lyfter särskilt nyanlända kulturskapares möjlighet att berika länets kulturliv, och ser detta som en resurs i lika stor omfattning som internationella residens. Landstinget lyfter det nationella projektet <i>Konsten att delta</i>¹⁰, och vill i samarbete med Arbetsförmedlingen Kultur och kulturskaparnas regionala sammanslutningar, berika länets kulturliv med detta tillskott av kompetens.</p> <p>Planen lyfter möjligheten att öppna för fler internationella filmproduktioner i länet. På musikområdet påtalas nationell folkmusikverksamhet och internationella gästspel. Inom bild och form lyfts utveckling av nationell och internationell verksamhet.</p>
GÄVLEBORG	<p>Planen lyfter inte det interregionala så mycket som vissa andra planer gör. Det påtalas i generella ordalag att planens "Utvecklingsområde 4 - Hållbar attraktivitet" under planperioden ska arbeta med bl a interregionala perspektiv.</p> <p>Konkret står det i filmavsnittet att ambitionen är att stödja unga filmare genom talangutvecklingsinsatser och beakta möjligheten att genomföra interregionala satsningar.</p>	<p>Något som sticker ut jämfört med andra kulturplaner är att regionen framhäver EU-perspektiv på kulturpolitiken. Under planperioden ska regionen verka för att kulturområdet blir en del av organisationens internationella arbete. Region Gävleborg ska sprida information kring betydelse av internationell samverkan, finansieringsmöjligheter och utlysningar till länets kulturaktörer med regionalt uppdrag, arrangörsled och professionella kulturskapare.</p> <p>Inom scenkonsten är ambitionen att erbjuda ett professionellt utbud av nationella och internationella föreställningar.</p> <p>På bild- och formområdet vill regionen identifiera möjligheter och förutsättningar att sätta konst och slöjd i ett internationellt perspektiv genom konstnärliga utbyten och konstnärliga residens i länet.</p>

¹⁰ *Konsten att delta* är ett projekt som är uppbyggt som ett "mentorskapsprogram" som syftar till att underlätta för utlandsfödda bild- och formskapare att bli en del av den svenska bild- och formbranschen. Det projektägs av KLYS och drivs av Konstnärernas Riksorganisation i samarbete med Svenska Tecknare, Illustratörcentrum, Svenska Fotografers Förbund och KLYS. Projektet finansieras genom Postkodlotteriets Kulturstiftelse.

JÄMTLAND HÄRJEDALEN	<p>Ja, i planen betonas det att utveckling av den interregionala samverkan mellan de fyra norrlänen står högt på agendan, och att bl a kulturella och kreativa näringar och kulturskaparnas roll här lyfts som en generellt prioriterad sakfråga.</p>	<p>Nej, inte särskilt mycket. Utöver några skrivningar om kulturell hållbarhet noterar vi i kulturplanen en avsaknad av skrivningar som sätter Jämtland Härjedalens regionala kulturpolitik i relation till nationella och internationella kulturpolitiska perspektiv.</p>
KALMAR LÄN	<p>Ja, Kalmar län lyfter det interregionala avsevärt mycket i ett avsnitt som heter "Samverkan med andra län, förutsättningar och möjligheter".</p> <p>Länet samarbetar med Region Blekinge och Region Kronoberg inom nätverket Sydostkultur och driver gemensamt det regionala filmresurscentret Filmregion Sydost och dansutvecklare inom Dans i sydost.</p> <p>Länet ingår också i Regionsamverkan Sydsverige, som är ett samarbetsorgan för de sex sydligaste regionerna i Sverige; Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg och Skåne. Dessa samarbetar strategiskt inom olika politikområden, bl a kultur. Målet är att skapa en hållbar utveckling i Sydsverige och ett utvecklat samarbete inom den regionala kulturpolitiken.</p>	<p>Ja, planen har både ett avsnitt om "Nationell samverkan" och ett om "Internationell och interkulturell samverkan och utveckling". Internationell och interkulturell samverkan och utveckling är kopplad till UNESCOs mångfaldskonvention.</p> <p>Landstinget lyfter att samverkan inom bild- och formområdet har utvecklats genom internationella kontakter och utbyten och genom samverkan med andra regioner. Mångfalden genererar ytterligare intresse för området. Genom den kulturpolitiska samverkan i södra Sverige ökar stödet för ytterligare samverkan inom och mellan konstarter och därmed som en möjlighet mot omkringliggande länder.</p>
SÖRMLAND	<p>Ja, i planen hävdas att det regionala kulturarbetet i Sörmland ska utveckla samverkan och samarbeta interkommunalt, interregionalt och internationellt. Vidare står det att ett av landstingets grunduppdrag är att satsa på interregional verksamhet inom de olika konst- och kulturområdena.</p> <p>Inom teaterverksamheten i Sörmland ska strategiska interregionala och internationella samarbeten utvecklas. På musikområdet lyfts interregionala samarbeten för att bl a utveckla residens. Inom länets filmverksamhet påtalas vikten av det interregionala arbetet.</p>	<p>Ja, i planen hävdas att det regionala kulturarbetet i Sörmland ska utveckla samverkan och samarbeta interkommunalt, interregionalt och internationellt. Inom teaterverksamheten i Sörmland ska strategiska interregionala och internationella samarbeten utvecklas. På musikområdet ska internationell verksamhet i form av utbyte och samverkan ska genomföras. I länets filmverksamhet påtalas att nationella samarbeten ska utvecklas, men att inga internationella samarbeten planeras.</p> <p>På bild- och formområdet påtalas att det är viktigt att utveckla det internationella och interkulturella samspelet för att fler kompetenser, perspektiv och konstnärliga uttryck på fler arenor i regionen. Arbetet med konst från andra delar av världen är ett centralt utvecklingsområde för konstverksamheten. Arbetet inkluderar också att främja möjligheterna för invandrade konstnärer att verka i sitt nya hemland, liksom att uppmärksamma konst och konstnärer från de nationella minoriteterna.</p>
VÄSTMANLAND	<p>Nej, planen lyfter inte alls interregional samverkan.</p>	<p>Ja, men inte mycket. I planen finns det en allmänt hållen prioritering om att "främja internationalisering och gränsöverskridande möten".</p>

<p>VÄSTER-NORRLAND</p>	<p>Ja, liksom i Jämtland/Härjedalens plan skrivs det mycket om interregional samverkan i Västernorrlands plan. På agendan finns ökad formaliserad samverkan mellan de fyra norrlänen. Konkret nämns bl a att det interregionala samarbetet över länsgränserna i Norrland ska utvecklas ytterligare inom teater-, dans- (Norrscen) och musikområdet. Syftet beskrivs framför allt gälla konstnärlig utveckling, men också att tillvarata regionernas olika kompetenser för att därmed bygga en hållbar ekonomisk och konstnärlig utveckling och ge mångfald till de fyra norrlandslänen.</p>	<p>Ja, främst internationella perspektiv lyfts relativt mycket i planen. Ett av regionens horisontella perspektiv för planperioden är fortsatt utveckling av internationell samverkan inom länets kultur och konst. Det handlar om utbyten inom bl a bild och form, dans, musik (orkesterverksamheten), film och biblioteksverksamhet. Det gäller fortsättning under planperioden 2019-22 av ett program som startade 2017/2018 för regionala kulturskaparresidens i länet.</p> <p>Det internationella påtalas i skrivningar om digitala regionala satsningar i länet: "Via digitaliseringen befinner sig kulturskaparna på en allt mer global arbetsmarknad som till viss del minskar betydelsen av var man verkar geografiskt. Konstnärernas internationella utbyte, till exempel genom olika slags residens, är viktigt för en konstnärlig utveckling och ett breddat utbud. Att tillvarata digitaliseringens möjligheter för att synliggöra och skapa arbetsmöjligheter ..." (Jfr fråga 5.1 ovan)</p>
<p>UPPSALA LÄN</p>	<p>Ja, regionen har som prioritering under planperioden att initiera samverkan med Stockholms läns landsting för att finna samarbetsmöjligheter för professionella kulturskapare att verka inom hela Uppsala-Stockholms-regionen. Viktiga angränsande län för samverkan är även Västmanland och Gävleborg.</p>	<p>Ja, men planen innehåller inte särskilt mycket skrivningar om vare sig nationella eller internationella satsningar. Regionen har dock som en särskild prioritering i planen att under planperioden stödja internationella samarbeten och utbyten för professionella kulturskapare.</p> <p>I planen påtalas länets generellt internationella kulturprägel genom en mångfald av medborgare och yrkesverksamma kulturskapare.</p> <p>Liksom Landstinget Dalarna har Uppsala län en kommun som ingår i det internationella programmet för fristäder för förföljda konstnärer. I kulturplanen lyfts att länet samarbetar med Uppsala kommun som driver Fristad Uppsala; ett tvåårigt vistelsestipendium som söks genom medlemsorganisationen ICORN för förföljda författare, skribenter och konstnärer.</p>
<p>TENDENSER FRÅGA 5.3/5.4</p>	<p>Hälften av planerna har ett starkt fokus på interregional samverkan, medan hälften knappt skriver någonting om saken. Det är tydligt att ökad regionsamverkan mellan de fyra norrlänen respektive regionsamverkan i Sydsverige står högt på agendan i de berörda regionerna. Interregional samverkan är formella utvecklingsområden, eller särskilda insatsområden inom konstområdena, i Västernorrlands, Jämtland/Härjedalens och Kalmar läns kulturplaner. Också Sörmland lyfter förhållandevis mycket om regionsamverkan med närliggande regioner.</p>	<p>Internationella kultursamarbeten lyfts i de flesta kulturplanerna. De nationella perspektiven är inte lika mycket förekommande i planerna. Dock lyfter Dalarna projektet <i>Konsten att delta</i> (se noten 4, sid 37). Bild och form- och musikområdet sticker ut när det gäller internationell samverkan som beskrivs konkret. Även scenkonsten och filmen, men inte lika mycket.</p> <p>Dalarna och Uppsala är de enda länen av de åtta som i sina kulturplaner lyfter fristadsfrågan för förföljda konstnärer, eftersom dessa två län har kommuner som är s k fristäder inom ramen för det internationella fristadsprogrammet (ICORN). Dock lyfter även en rad andra planer invandrade och nyanlända kulturskapare som en resurs att dra nytta av för att utveckla det regionala kulturlivet.</p> <p>Specifikt europeiska kulturutbyten inom ramen för EU lyfts inte särskilt mycket. Men Gävleborg sticker ut med ett tydligt EU-perspektiv i sin kulturplan.</p>

6 Sammanfattning

	<p>6.1 Har regionen/landstinget tagit till sig av KLYS remissyttrande? Några exempel?</p>
DALARNA	<p>Landstinget Dalarna har:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skrivit in <i>foto</i> tydligare under rubriken <i>Bild och form</i>. - ersatt begreppet <i>konstnär</i> med <i>kulturskapare</i>. - lagt till skrivningar om konstens egenvärde i förvaltningschefens förord. - skrivit om delar av stycket om Falun och Borlänges ansvar för länskulturen.
GÄVLEBORG	<p>Region Gävleborg redovisade ett omfattande korrektur över planen där flera av KLYS synpunkter hade beaktats:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Har lagt till ordet <i>professionella</i> framför <i>kulturskapare</i> i hela planen där det gäller de professionella kulturskaparna. - Har förtydligat olika skrivningar om de professionella kulturskaparna, bl a i avsnittet om <i>KKN</i>. - Har lagt till en skrivning om begreppet <i>konstnärspolitik</i> och vad detta innefattar. - Har kompletterat skrivningarna om <i>armlängds avstånd-principen</i> om att vid behov ta in oberoende referenspersoner med expertkunskap. - Har lagt till skrivning om att påverka arrangörsleden till att följa regionens ersättningsnivåer till kulturskapare - Har lagt till skrivningar om att insatser för kulturskapare görs för att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
JÄMTLAND HÄRJEDALEN	<p>Region Jämtland/Härjedalen har efter remissperioden gjort en del justeringar och tillägg som kopplar till KLYS yttrande men även till andra remissinstanser som exempelvis KRO och Härje konstcentrum. Regionen ser KLYS synpunkter som behjälpliga framåt i arbetet med att förverkliga kulturplanen. Genom avtal och uppdrag konkretiseras uppföljningsbara mål och indikatorer för planen. Några saker som ändrats i planen, bl a utifrån KLYS synpunkter, är:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Den stora förändringen gentemot remissutgåvan är att regionen i planen skriver att den ska ta fram en handlingsplan för bild och form-området som även innefattar området <i>konsthandverk</i>. - Planens disposition och upplägg har delvis förändrats. - När det gäller kulturskaparsamråden så har inga skrivningar ändrats i planen, men regionens arbetsskrivning har reviderats med att öppna upp för kulturskapare inom institutioner att delta i samråden. - Har tydliggjort skrivningarna om <i>principen om armlängds avstånd</i>, då regionen avser att i större utsträckning använda sig av referensgrupper när det gäller stöd och bidrag. - Har skärpt skrivningarna om <i>MU-avtalet</i> efter avstämning med utställningsaktörer. - Kompletterat skrivningarna om <i>digitalisering</i> om att öka kompetensen om digitaliseringens effekter avseende <i>upphovsrätten</i>.
KALMAR LÄN	<p>Landstinget i Kalmar län redovisade en tydlig lista över hur viktiga punkter i KLYS remissvar resulterat i en rad ändringar i planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Har renodlat begreppsanvändningen kring <i>kulturskapare</i> och <i>konstnär</i>, och preciserat begreppen där skrivningarna handlar om <i>professionella kulturskapare</i>. Vi ser dock fortfarande oklarheter i planen. - Har lagt till skrivningar om <i>dramatik</i>. - Har kompletterat skrivningar om att främja kulturell mångfald. - Har kompletterat skrivningar om <i>konstens egenvärde</i> och <i>kvalitetsbegreppet</i> och kopplingen till det nationella kulturpolitiska målet om kvalitet. - Har kompletterat skrivningar om <i>professionella kulturskapare</i>, <i>digitalisering</i> och <i>KKN-frågor</i>. - Har utvecklat skrivningarna kring den regionala <i>konstpolicy</i>n och arvodesrekommendationer.

SÖRMLAND	Landstinget Sörmland har lagt till skrivning om <i>principen om armlängds avstånd</i> i kulturplanens förord. I övrigt har KLYS inte några specifika uppgifter om större förändringar i dokumentet som rör KLYS kärnfrågor.
VÄSTMANLAND	<p>Region Västmanland har justerat en del begrepps användning; bl a korrigerat en rad inkonsekvenser och förtydligat om det handlar om <i>professionella kulturskapare</i>.</p> <p>I avsnittet om professionella kulturskapares villkor har regionen kompletterat med ett utvecklingsområde som handlar om att "långsiktigt formalisera konstområdesövergripande dialoger med länets professionella kulturskapare".</p>
VÄSTER-NORRLAND	Västernorrlands plan har till slutversionen kompletterats med ett slags faktarutor om olika områden i det regionala kulturlivet och kulturpolitiken; bl a en ruta/ett avsnitt om de professionella kulturskaparnas villkor, där bl a den statliga konstnärspolitiska utredningen beskrivs.
UPPSALA LÄN	<p>Region Uppsala län har:</p> <ul style="list-style-type: none"> - justerat en del begrepps användning och förtydligat om de professionella kulturskaparna. - justerat skrivningar om <i>det fria kulturlivet</i> och <i>fria aktörer</i>, så att det inte låter som om det fanns "ofria" aktörer och kulturskapare. - justerat vissa skrivningar angående <i>principen om armlängds avstånd</i>. - justerat en skrivning i avsnittet om <i>digitalisering</i> enligt KLYS påpekande
TENDENSER FRÅGA 6.1	<p>Det framgår att flera av de åtta regionerna/landstingen i hög grad påverkats och tagit intryck av KLYS remissyttranden över kulturplanerna. Främst har våra synpunkter på begrepps användningen anammats, bl a när det gäller inkonsekvenser och otydlighet om <i>professionella kulturskapare, konstnärspolitik</i> och konstnärsbegreppet.</p> <p>Somliga regioner har justerat sin kulturplans upplägg och disposition, samt har justerat eller skärpt skrivningar om <i>digitalisering, principen om armlängds avstånd</i> och avtal och arvodesrekommendationer.</p> <p>En del regioner har kompletterat sin plan med skrivningar om <i>kulturens och konstens egenvärde</i>.</p> <p>Vi är särskilt glada att höra att Västmanland kompletterat sin plan med ett utvecklingsområde som handlar om att "långsiktigt formalisera konstområdesövergripande dialoger med länets professionella kulturskapare". Detta tror vi oss vara delaktiga i genom vårt informations- och påverkansarbete i saken.</p> <p>De regioner/landsting som tydligast visar på, och har gått ut med att ha tagit intryck av KLYS remissyttranden är Dalarna, Gävleborg, Jämtland/Härjedalen och Uppsala.</p>

	<h2>6.2 Vilket är helhetsintrycket och vad sticker ut i den här kulturplanen?</h2>
<p>DALARNA</p>	<p>KLYS ser högst positivt på Landstinget Dalarnas kultur- och bildningsplan för perioden 2019-2022. Generellt är det en ganska ambitiös och bred plan som med vissa undantag i upplägget följer det som tycks ha blivit en vedertagen mall.</p> <p>Vi sätter stort värde på att de professionella kulturskaparna lyfts fram tydligt i planen i ett eget avsnitt, och att de också framhävs i ett avsnitt om kulturella och kreativa näringar. Dock skulle vi i planen gärna sett ett tydligare och genomgående mer konsekvent konstnärspolitiskt grepp kring hela den regionala kulturpolitiken när det gäller samtliga verksamhetsområden, kompetensutveckling för kulturskapare, och hur konstnärliga och instrumentella perspektiv ska balanseras för att nå synergieffekter som garanterar långsiktighet i de kultur- och konstnärspolitiska satsningarna.</p> <p>Landstinget Dalarna har inrättat ett välfungerande regionalt kulturskaparråd enligt KLYS-modell och framvisar generellt höga ambitioner för att främja professionell kultur. Därför hade det varit önskvärt med tydligare gränsdragningar i vissa avsnitt i planen mellan professionellt verksamma och ideella verksamheter och amatörkultur. Vi saknar i planen redogörelser för landstingets syn på konstens och kulturens egenvärde samt det konstnärliga kvalitetsbegreppet och kopplingen till det nationella kulturpolitiska målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.</p> <p>Det som sticker ut med denna plan är att Dalarna är ensamt om att ha en kultur- och bildningsplan med ett specifikt avsnitt med rubriken <i>Bildning</i>. En annan sak är att landstinget avser att utreda <i>spelkulturen</i> som ett möjligt nytt regionalt verksamhetsområde.</p>
<p>GÄVLEBORG</p>	<p>Region Gävleborgs kulturplan för perioden 2019-2021 är mångfacetterad, ambitiös och välskriven. KLYS ser mycket positivt på att planen särskilt lyfter konstnärspolitiska perspektiv inom den regionala kulturpolitiken, och specifikt har som utvecklingsområde för planperioden att främja förutsättningarna för det professionella kulturlivet och kulturskaparna i länet. Upplägget i stort är dock inte helt lätt att orientera sig i när det gäller hur kultur- och konstnärspolitiken samverkar. De konstnärspolitiska frågorna kunde mer samlats ha kopplats ännu tydligare till bl a utvecklingen av kulturella och kreativa näringar i regionen.</p> <p>Det är vällovligt att konstens och kulturens egenvärde nämns redan i planens underrubrik och i inledningen. I ljuset av regionens goda ambitioner för att främja professionell kultur hade vi helst sett tydligare gränsdragningar i planen mellan professionellt verksamma och ideella verksamheter och amatörkultur. Vi saknar skrivningar om hur regionen kopplar kulturens egenvärde till kvalitetsbegreppet och till det nationella kulturpolitiska målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.</p> <p>Vi efterlyser en kartläggning av länets yrkesverksamma kulturskapare inom samtliga konstområden, och hoppas att regionen framöver väljer att inrätta ett konstområdesövergripande kulturskaparråd enligt KLYS-modell.</p> <p>Något som särskilt sticker ut med Gävleborgs kulturplan är det ambitiösa anslaget i helheten och att kulturplanens underrubrik lyfter <i>konstens och kulturens egenvärde</i>, samt att <i>crossmedia</i> lyfts fram som ett specifikt verksamhetsområde i planen.</p>
<p>JÄMTLAND HÄRJEDALEN</p>	<p>Det är positivt hur Region Jämtland Härjedalen i sin kulturplan för perioden 2019-2022 så tydligt lyfter fram kulturens egenvärde, konstnärlig kvalitet och konstnärspolitiska perspektiv. De professionella kulturskaparna och förutsättningarna för att vara yrkesverksam ges förhållandevis stort utrymme i planen, vilket vi sätter stort värde på.</p> <p>Detta är en sakmässigt välformulerad kulturplan med tydliga ambitioner, men samtidigt en plan som i vissa delar kunde varit mer utförlig och specifik i flera sakfrågor, t ex <i>armlängds avståndsprincipen</i>. Planen skulle tjänat på en tydligare disposition där samtliga verksamhetsområden fick egna avgränsade avsnitt och en närmare genomgång av bakgrunden till förslagen på insatser.</p>

	<p>Vi uppskattar regionens öppenhet mot KLYS i konstnärspolitiska frågor, och den sedan flera år tillbaka formaliserade konstområdesövergripande dialogen med regionens professionella kulturskapare, samt hur samrådsarbetet redovisas tydligt i planen.</p> <p>Regionen redogör bra för särskilda satsningar på kulturella och kreativa näringar. Här saknar vi dock fördjupande skrivningar om hur konstnärliga och instrumentella perspektiv ska balanseras för att garantera långsiktighet i de kultur- och konstnärspolitiska satsningarna, och i samverkan mellan kulturen och andra politikområden i regionen.</p> <p>Det som sticker ut med Region Jämtland Härjedalens kulturplan är i hur hög grad de professionella kulturskaparna, och det regionen kallar konstnärliga behov, lyfts fram i planen i flera olika avsnitt. Även det att kulturella och kreativa näringar betonas lite extra, och bl a särskilda satsningar specifikt på form- och designområdet.</p>
<p>KALMAR LÄN</p>	<p>Kalmar läns landstings kulturplan för perioden 2019-2022 är ett omfattande, ambitiöst och intressant formulerat dokument med en diger innehållsförteckning. Men i ett konstnärspolitiskt perspektiv finner vi planen något oklar i en rad sakfrågor. De professionella kulturskaparna roll i länets kulturliv lyfts inte fram i den grad som vore önskvärt i en så utförligt skriven plan, särskilt då kulturen så djuplodande ställs i relation till en rad andra samhälls- och politikområden.</p> <p>Förutsättningarna för att kunna bo, verka och utvecklas som kulturskapare i Kalmar län framstår i kulturplanen som helhet i våra ögon som ett inte tillräckligt högt prioriterat ämne. Frågor som rör kulturens egenvärde, konstnärlig kvalitet och yrkesvillkor för länets konstnärer hamnar i skuggan av de många andra kulturpolitiska perspektiv som planen belyser i en bredare regional kontext.</p> <p>Kalmar läns landstings förslag till ny kulturplan är trots allt en befriande läsning, som dock bitvis känns mer visionärt pratig än konkret för att utgöra en i KLYS perspektiv verkligt målinriktad kulturplan. Landstinget framhåller kulturens avgörande betydelse för ett samhällsbygge. Ambitionen verkar vara att det inte bara ska produceras kultur för sakens skull i länet, utan man betonar att det ska vara bra kultur. Men då menar vi att det är extra viktigt att de professionella kulturskaparna och deras villkor får stort utrymme, och att skillnaden mellan professionella, ideellt verksamma och amatörer tydliggörs bättre.</p> <p>Det är mycket positivt med hur Kalmar län och grannregionerna ser ut att gynnas långsiktigt kulturpolitiskt av en ökad formaliserad regionsamverkan i Sydsverige, och hur utförligt kulturplanen belyser detta. I ljuset av dessa samverkansmöjligheter med andra regioner inom flera verksamhetsområden tror vi att planen hade tjänat på att mer ingående lyfta landstingets syn på kulturens egenvärde, konstnärlig kvalitet och professionellt konstnärligt utvecklingsarbete inom de olika verksamhetsområdena i relation till andra kulturpolitiska aspekter och politikområden, samt till <i>principen om armlängds avstånd</i>.</p> <p>Kalmar läns kulturplan sticker ut bl a med att vara så välskriven och den enda av planerna som i ett specifikt avsnitt resonerar kring konstnärlig kvalitet, samt även lyfter kulturkritikens betydelse i den kulturella infrastrukturen.</p>
<p>SÖRMLAND</p>	<p>Landstinget Sörmlands kulturplan för 2019-2022 är av mer övergripande och redovisande karaktär än många andra regionala kulturplaner vi läst. Landstinget hänvisar i planen till att mer konkreta förslag på insatser presenteras i kommande årliga aktivitetsplaner, vilket gör att det är relativt svårt att i skrivande stund mer specifikt analysera och kommentera planen i ett konstnärspolitiskt perspektiv.</p> <p>Planen är i våra ögon välskriven. Den är särskilt fördjupande inom vissa områden, bl a <i>scenkonstområdet</i>. Det är i flera stycken en essäistisk och journalistisk stil och ton i texten, vilket inte är något negativt i sig, men vi hade gärna sett mer konkretiseringar framför bitvis allmänt hållna, ordrika beskrivningar av kulturämnets generella innebörd och nytta.</p> <p>Att landstinget i sin kulturplan lyfter <i>principen om armlängds avstånd</i> enbart i förordet är anmärkningsvärt. Principen borde även redogöras för i ett eget avsnitt i planen, så att det tydligt framgår att principen formellt är del i planperiodens löpande arbete med den regionala kulturpolitiken i Sörmland. Vi saknar i planen fördjupande skrivningar om landstingets syn på kulturens egenvärde, konstnärlig kvalitet och konstnärspolitiska incitament för konstnärlig frihet och en hållbar regional kulturpolitik.</p> <p>Vi värdesätter att Landstinget Sörmland under 2018 har inrättat en konstområdesövergripande referensgrupp för det professionella kulturlivet, samt hur samrådsstrukturerna redovisas tydligt i planen.</p>

	<p>Vi välkomnar landstingets i planen aviserade satsningar på kulturella och kreativa näringar. Här saknar vi dock att de professionella kulturskaparna tydligare kopplas till detta sammanhang; att landstinget i sin plan bättre beskriver hur konstnärliga och instrumentella perspektiv ska balanseras för att garantera långsiktighet i satsningarna, och hur samverkan mellan kulturen och andra politikområden i länet ska fungera.</p> <p>Sörmlands kulturplan sticker ut bl a genom att vara generellt välskriven med ett ambitiöst konstnärspolitiskt anslag, och genom att konkret påtala vikten av att initiera regional samverkan för en konstnärspolitisk infrastruktur under planperioden. Planen sticker också ut med sitt avsnitt <i>Unga kulturyttringar</i>, där satsningar på bl a <i>dataspel</i> och <i>graffiti</i> lyfts fram.</p>
<p>VÄSTMAN- LAND</p>	<p>Region Västmanlands kulturplan för 2019-2022 har ett positivt konstnärspolitiskt anslag, men planen är anmärkningsvärt kort och framstår i flera avsnitt som lite väl kortfattad i sakfrågorna. Planen skulle tjäna på fördjupande resonemang i en del avsnitt, samt en mer konsekvent disposition och begreppsapparat.</p> <p>KLYS sätter stort värde på att regionen lyfter professionella kulturskapares villkor, och att en av huvudprioriteringarna för planperioden handlar om förutsättningarna för att kulturskapare ska kunna bo, verka och utvecklas i länet. Vi ser mycket positivt på, och ser fram emot att följa arbetet med en rad aviserade regionala kartläggningar av yrkesverksamma kulturskapare inom olika konstområden.</p> <p>Regionen lyfter fram de professionella kulturskaparnas betydelse för utvecklingen av kreativa och kulturella näringar (KKN) och vi uppfattar att regionen ger uttryck för en tydlighet och medvetenhet kring hur de yrkesverksammas perspektiv skiljer sig från ideellt arbete och amatörculturverksamheter.</p> <p>Vi saknar i Västmanlands kulturplan en mer konkret redogörelse för synen på konstens egenvärde, konstnärlig kvalitet och professionellt konstnärligt utvecklingsarbete inom de olika verksamhetsområdena, i relation till andra kulturpolitiska aspekter och politikområden, samt till <i>principen om armlängds avstånd</i> och till det nationella målet om kvalitet och förnyelse.</p> <p>Det som i våra ögon sticker ut mest i Västmanlands kulturplan är ett bra konstnärspolitiskt fokus och att regionen aviserar att kartlägga det professionella kulturlivet och inrätta ett konstområdesövergripande samråd under planperioden.</p>
<p>VÄSTER- NORRLAND</p>	<p>KLYS ser positivt på många saker i Region Västernorrlands kulturplan för 2019-2022, bl a det tydligt konstnärspolitiska anslaget, men vi noterar även en viss strukturell otydlighet i hur de olika konstområdena uppmärksammas, och hur det regionala kulturutvecklingsarbetet beskriver de professionella kulturskaparna och de konstnärspolitiska perspektiven i den regionala kulturpolitiken.</p> <p>Generellt är detta en ambitiös plan som visar på transparens i förvaltningens arbete utifrån en rad dialoger med länets kulturliv. Med vissa undantag följer planens upplägg det som tycks ha blivit en vedertagen mall. Det är positivt hur den kommunala och regionala kulturutvecklingen sätts i både nationella och internationella perspektiv.</p> <p>Vi sätter stort värde på att Region Västernorrland specifikt lyfter kulturskaparna och KLYS i planen, och sedan flera år tillbaka har en formaliserad, konstområdesövergripande dialog med länets professionella kulturskapare, liksom löpande med KLYS kansli. Det är intressant hur kulturskaparna lyfts så specifikt i olika sammanhang i planen. Dock saknar vi ett tydligare och genomgående mer konsekvent konstnärspolitiskt grepp kring hela den regionala kulturpolitiken när det gäller flera sakfrågor inom flera av verksamhetsområdena, kompetensutveckling för kulturskapare, och hur konstnärliga och instrumentella perspektiv ska balanseras för att garantera långsiktighet i de kultur- och konstnärspolitiska satsningarna, och i samverkan mellan kulturen och andra samhälls-/politikområden i regionen. Vi saknar också redogörelser i planen för det konstnärliga kvalitetsbegreppet och kopplingen till det nationella kulturpolitiska målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.</p> <p>I Västernorrlands kulturplan sticker det ut hur mycket mer än i många andra kulturplaner samrådsarbetet med kulturskaparna, och samverkan med KLYS, lyfts fram och kopplas till konkreta sakfrågor inom kultur- och konstnärspolitiken i länet. Det är också den enda av planerna som tydligt tar upp den statliga konstnärspolitiska utredningens betydelse.</p>

<p>UPPSALA LÄN</p>	<p>Helhetsintrycket av Region Uppsalas kulturplan för 2019-2022 är högst positivt i ett KLYS-perspektiv. Planen är detaljrik och vi värdesätter att de yrkesverksamma kulturskaparnas perspektiv och villkor i regionen lyfts genomgående, om än bitvis något inkonsekvent med vissa oklarheter i disposition och begreppsapparat.</p> <p>Regionen gör i planen en tydlig åtskillnad mellan professionella kulturskapare, ideellt verksamma och amatörer. Vi värdesätter att regionen lyfter det man kallar ett <i>konstpolitiskt</i> perspektiv och balanserar upp aspektpolitiska och andra kulturpolitiska perspektiv. Vi tycker också att planen på det stora hela framstår som särskilt tydligt verklighetsförankrad och konkret framför visionär när det gäller kulturskaparnas villkor.</p> <p>Vi saknar i planen ett specifikt avsnitt som mer ingående samlat redogör för regionens syn på konstens egenvärde, konstnärlig kvalitet och professionellt konstnärligt utvecklingsarbete inom de olika verksamhetsområdena i relation till andra kulturpolitiska aspekter och politikområden, samt till principen om armlängds avstånd.</p> <p>KLYS värdesätter att Region Uppsala fortsätter att arbeta med sitt konstområdesövergripande kulturskaparsamråd i dialog med KLYS.</p> <p>Uppsalas kulturplan sticker ut bl a genom ett egenartat utfört upplägg med ett kulturpolitiskt tredelat ramverk, men framförallt för att planen är så konstnärspolitiskt tydlig i hur de professionella kulturskaparna lyfts i länets kulturella infrastruktur med en bredd av konkreta insatsförslag för planperioden.</p>
<p>TENDENSER FRÅGA 6.2</p>	<p>ÖKAD POLARISERING MELLAN IDEELLA OCH PROFESSIONELLA PERSPEKTIV</p> <p>Övergripande kan vi avläsa utifrån årets åtta kulturplaner som ingår i denna rapport hur <i>deltagarkultur, eget skapande, barn och unga</i> samt <i>tillgänglighetsfrågor</i>, liksom civilsamhället med föreningslivet och ideellt kulturutövande får mer utrymme i planerna, och ofta särskilda, relativt omfattande avsnitt (t ex i Dalarnas och Västernorrlands kulturplaner). Vi ser en tendens att dialogarbetet med civilsamhällets aktörer utvecklas och beskrivs i planerna mer än förr, medan dialoger med kulturskapare i många planer inte beskrivs lika utförligt. De flesta regionerna är tydliga i sina kulturplaner med att de avser att stärka den ideella sektorns roll i kulturlivet.</p> <p>Samtidigt som civilsamhällesfrågor lyfts mer får de professionella kulturskaparna ökat utrymme och särskilda, längre redogörelser i många av kulturplanerna. Vi kan utifrån planernas upplägg skönja en generellt ökad polarisering i den regionala kulturpolitiken mellan å ena sidan medborgarperspektiv med amatörkultursatsningar, deltagarkultur och utveckling av mötesplatser, och å andra sidan skrivningar om vikten av att professionella kulturskapare ska kunna bo, verka och utvecklas i regionen. Vi ser i planerna mer konkreta förslag för det förstnämnda, medan yrkesverksamma kulturskapare utanför institutionerna omnämns som viktiga utan att för den delen alltid lyftas lika konkret i utvecklingsförslagen i kulturplanerna.</p> <p>MER KONSTNÄRSPOLITIK I KULTURPLANERNA</p> <p>Flera kulturplaner skriver konkret att <i>professionella kulturskapare ska kunna bo, verka och utvecklas i länet</i>. Denna uttalade ambition är något nytt i planerna jämfört med tidigare år. Det är tydligt att en specifik regional <i>konstnärspolitik</i> formuleras i högre grad och mer detaljerat än tidigare år i flera kulturplaner. Sannolikt har den statliga konstnärspolitiska utredningen¹¹, som påbörjades 2016 och som presenterades i mars 2018, påverkat många regioner och landsting när det gäller ansvar på det konstnärspolitiska området. Men få av regionerna nämner utredningen konkret i sin kulturplan. Region Västernorrland och Region Västmanland hör till undantagen.</p> <p>I KLYS ögon sticker Region Uppsala ut som den främsta planen bland de åtta när det gäller konstnärspolitik och föreslagna konkreta insatser för de professionella kulturskaparna i länet under planperioden. Vi ser också många bra förslag och olika slags positiva konstnärspolitiska tendenser i kulturplanerna för Dalarna, Gävleborg, Jämtland/Härjedalen, Kalmar län, Västernorrland och Västmanland. Bland dessa vill vi framhålla Dalarna, Jämtland/Härjedalen, Västernorrland och Västmanland som de konstnärspolitiskt tydligaste och mest omfattande i sak. Landstinget Sörmlands kulturplan är i ett KLYS-perspektiv ambitiös, och hade med en klarare struktur kunnat vara en av de bästa planerna med sina uttalade konstnärspolitiska ambitioner för planperioden. Vi ser fram emot att ta del av Landstingets Sörmlands mer konkreta årliga handlingsplaner.</p> <p>OTYDLIGHETER KRING DIGITALISERINGEN OCH UPPHOVSRÄTTEN</p> <p><i>Digitaliseringen</i> omskrivs allt mer i kulturplanerna, men olikheterna är stora mellan planerna, och fortfarande saknar planerna ofta redogörelser för hur digitalisering av kulturlivet relaterar och kopplas till regionens generella</p>

¹¹ Konstnär – oavsett villkor? SOU 2018:23

digitaliseringsutveckling. Vi noterar också att *upphovsrätten* överlag fortfarande sällan nämns i kulturplanerna, men att de planer som lyfter upphovsrätten gör det bättre och mer utförligt än förr. Vi vill lyfta fram Gävleborgs kulturplan som ett gott exempel på hur de är framsynta i saken och kreativt vill arbeta med kultur och digitalisering genom att i sin plan lyfta *crossmedia* (se definition i not 3, sid 3) som ett eget verksamhetsområde.

MER KULTUR OCH HÄLSA

Kultur och hälsa/kultur i vården lyfts oftare i dagens kulturplaner än vad som var fallet för några år sedan. Här poängteras kulturskaparnas roll i högre grad än tidigare år.

MER OM KULTURELLA OCH KREATIVA NÄRINGAR

Kulturella och kreativa näringar (KKN) får nästan genomgående i de undersökta planerna mycket utrymme och ofta egna rubricerade avsnitt. Vissa planer, t ex Sörmlands, lyfter näringsfrågor i mer än ett avsnitt i kulturplanen. Det tycks finnas en generellt ökad medvetenhet och kunskap hos regioner och landsting kring vikten av att utveckla samverkan mellan den regionala kultur- och näringspolitiken. Somliga regioner är nogna med att lyfta kulturskaparnas roll inom detta fält, medan det i en del kulturplaner är förvånansvärt lite kopplingar mellan skrivningarna om KKN respektive de yrkesverksamma kulturskaparna. Tendensen är tydlig att den regionala kulturpolitiken överlag fått tydligare kopplingar till andra politikområden för att stärka länens attraktionskraft genom mer företagande på kulturområdet. Begreppet *kultur företagande* lyfts i vissa planer.

MER TRANSPARENS KRING SAMRÅD MED KULTURLIVET

När det gäller regionernas/landstingens samråd med det professionella kulturlivet och arbetet med regionala kulturskaparråd (se not 8, sid 16) ser vi en tendens i kulturplanerna att regioner och landsting är mer transparenta och utförliga än för några år sedan när det gäller skrivningarna om samråd, dialoger och framtagandet av planerna.

I flera planer redogörs för detaljer kring vad samråden tar upp för sakfrågor, och hur dessa kopplas till kulturplanens innehåll och regional kulturutveckling. En del planer har utförliga listor över samtliga dialoger med kulturlivet. KLYS nämns konkret i högre grad än förr i kulturplanerna, och utpekas som en viktig part för att samrådsarbetet ska fungera bra och professionellt när det gäller representation, utveckling och uppföljning av samråd med professionella kulturskapare i länet. Sannolikt har *KLYS samrådsguide*, som togs fram härom året (se not 8, sid 16), bidragit till större tydlighet, aktivitet och transparens i de regionala kulturplanerna när det gäller samrådsarbetet.

STATUS FÖR KULTURSAMVERKANSMODELLEN 2018

2018 fyllde *kultursamverkansmodellen* nio år. 20 av landets 21 regioner/landsting ingår i modellen. Statens finansiering av regional kulturverksamhet har fortsatt stor betydelse för modellens utveckling och framtid. Under 2018 implementerades en konstnärspolitiskt viktig förändring i modellens förordning; *bild- och formområdet* blev ett formellt verksamhetsområde som kan få stöd för att utvecklas regionalt inom ramen för samverkansmodellen. Samtidigt togs *Konst- och kulturfrämjande verksamhet* bort som särskilt verksamhetsområde i förordningen. Detta område inkluderades i stället inom respektive verksamhetsområde.

Statskontoret gjorde under 2018 en utvärdering av hur uppföljning och utvärdering av samverkansmodellen kan förbättras. *Myndigheten för kulturanalys* har fortsatt ansvaret för utvärdering och analys av den regionala kulturverksamheten.

En *nationell biblioteksstrategi* inför 2019 förväntas få stor betydelse för att stärka bibliotekens roll som kunskapsinstitutioner och demokratiska mötesplatser. *Museilagen* som trädde i kraft 2017 fastställer att museerna ska bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. En ny politik för *gestaltad livsmiljö*, med tyngdpunkt på *arkitektur, form* och *design* berör regioner och kommuner på flera sätt. Detta påverkar regionernas kulturplanearbete generellt och bland annat angående gestaltning i offentliga rum, där *enprocentsregeln* innebär att en procent av byggkostnaden avsätts för konstnärlig gestaltning.

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Sveriges Läromedelsförfattares Förbund, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Svenska Musikerförbundet, Symf, Teaterförbundet för scen och film, Svenska Regissörsföreningen, Oberoende Filmars Förbund, Unionen, fackklubben vid SR, SVT och UR

Alströmergatan 12, 7 tr, 112 47 Stockholm, +46 (0) 702621938 (reg.pol.sekr.), klys@klys.se, www.klys.se